

การตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ในการดำเนินคดีอาญา

3.1 พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่สำคัญในปัจจุบัน

การตรวจพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้นมีหลากหลายสาขา และสามารถใช้ประโยชน์ต่อการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญาได้มากที่สุด ดังมีตัวอย่างของเทคโนโลยีการตรวจพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่สำคัญในปัจจุบันที่กองพิสูจน์หลักฐานหรือกองวิทยาการมีใช้ปฏิบัติงานในการสนับสนุนเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ดังนี้

3.1.1 การตรวจพิสูจน์ลายพิมพ์ DNA (DNA Fingerprint)

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้เจริญขึ้นจึงมีผู้คิดนำหลักการตรวจพิสูจน์ทางด้าน DNA ซึ่งสามารถตรวจหาได้จากวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ตรวจเก็บมาได้จากสถานที่เกิดเหตุ เช่น คราบโลหิต คราบอสุจิ เส้นผม เส้นขน เป็นต้น มาใช้ในการตรวจหลักฐานทางด้านชีววิทยา ซึ่งวิธีการดังกล่าวมีความแน่นอน สามารถใช้ยืนยันตัวบุคคลได้ ซึ่งที่กองพิสูจน์หลักฐานจะมีกลุ่มงานตรวจทางเคมีฟิสิกส์ และชีววิทยารับผิดชอบในการตรวจลายพิมพ์ DNA ทั่วประเทศไทย และกองวิทยาการ 4 วิทยาการเขต 41 มีศูนย์ตรวจพิสูจน์ DNA ซึ่งรับผิดชอบในคดีความมั่นคง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะ

ความหมายของ DNA, DNA Fingerprint

DNA หรือ Deoxyribonucleic acid เป็นสารพันธุกรรมที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากพ่อและแม่ ซึ่งมีความจำเพาะต่อบุคคลนั้นๆ และมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล โดยมีข้อยกเว้นสำหรับฝาแฝดแท้เท่านั้นที่มี DNA เหมือนกัน ข้อมูลทางด้านพันธุกรรมที่อยู่ใน DNA จะถูกนำมาสร้างโปรตีน ซึ่งอาจทำหน้าที่เป็นโปรตีนโครงสร้าง หรือเป็นเอนไซม์ในกระบวนการเมตาบอลิซึม (Metabolism) หรือกระบวนการอื่นๆ ที่ควบคุมกิจกรรมต่างๆ ภายในเซลล์ ดังนั้น DNA จึงเป็นตัวกำหนดลักษณะและคุณสมบัติของมนุษย์¹ อาจกล่าวได้ว่ามนุษย์มี DNA เป็นรหัสที่เก็บและถ่ายทอดข้อมูลพันธุกรรมไปสู่ลูกหลาน DNA อยู่ภายในเซลล์ทำหน้าที่ควบคุมลักษณะต่างๆ

¹<http://www.forensic.police.go.th/tech7.html>

เปรียบเสมือนรหัสที่กำหนดความเป็นมนุษย์ของคนนั้น ๆ ซึ่งจะแตกต่างจากสิ่งมีชีวิตอื่น และแตกต่างจากคนอื่น ๆ รหัสของ DNA จึงเป็นเสมือนปริศนาที่จะช่วยไขปัญหาให้เราทราบว่าคน ๆ นั้นเป็นใคร มาจากไหน²

ส่วน DNA Fingerprint หรือลายพิมพ์ดีเอ็นเอ เป็นการนำเอาคำภาษาอังกฤษ 2 คำมาประกอบกัน ซึ่ง DNA เป็นตัวย่อของคำว่า Deoxyribonucleic acid ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของสารพันธุกรรม ดังที่ได้อธิบายแล้วข้างต้น ส่วนคำว่า “Fingerprint” จริง ๆ แล้วหมายถึงลายพิมพ์นิ้วมือทั้งสิบของมนุษย์ ซึ่งลายพิมพ์นิ้วมือทั้งสิบของมนุษย์ใช้เป็นลักษณะเฉพาะบุคคล (Individualization) ซึ่งใช้ในการพิสูจน์บุคคล (Identification) ทางนิติเวชมาแต่เดิม ซึ่งเมื่อนำมารวมกันเป็น DNA Fingerprint จะมีความหมายว่า ลายพิมพ์ DNA ซึ่งมีลักษณะเฉพาะบุคคลเหมือนลายพิมพ์นิ้วมือ³ แต่จะมีความพิเศษกว่าตรงที่ DNA ได้รับการถ่ายทอดมาจากพ่อและแม่ จึงสามารถใช้พิสูจน์ความสัมพันธ์ทางสายเลือดได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ลายพิมพ์ DNA เป็นเอกลักษณ์เฉพาะบุคคลที่ไม่ซ้ำแบบใครและไม่มีวันเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้นจึงสามารถนำลายพิมพ์ DNA มาใช้เพื่อยืนยันตัวบุคคล ในกรณีสูญหาย ถูกฆาตกรรมและมีการอำพรางคดี เช่น ฆ่าหั่นศพ เผา หรือฝัง รวมทั้งใช้เป็นพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ช่วยในการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลยในคดีอาญาบางประเภทได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

วิธีการตรวจลายพิมพ์ DNA ถูกค้นพบครั้งแรกโดย ศาสตราจารย์ ดร.อเล็ก เจฟฟรีย์ (Alec Jeffreys) และคณะจากมหาวิทยาลัยไลเซสเตอร์ (Leicester) ประเทศอังกฤษ ในปี พ.ศ. 2528 เทคโนโลยีระยะแรกประกอบด้วยกรรมวิธีที่ซับซ้อนยุ่งยาก ใช้เวลาตรวจหลายสัปดาห์ และต้องใช้ตัวอย่างจากเลือดหรือน้ำอสุจิปริมาณมาก ซึ่งหาได้ยากในที่เกิดเหตุ แต่ปัจจุบันเทคนิคทางพันธุวิศวกรรมได้ก้าวหน้าไปอย่างมาก ส่งผลให้การตรวจลายพิมพ์ DNA ในปัจจุบันมีความสะดวกรวดเร็ว และได้มีการพัฒนาเครื่องตรวจแบบอัตโนมัติ ซึ่งถ้าเป็นการตรวจโดยห้องปฏิบัติการที่มีความเชี่ยวชาญอาจใช้เวลาตรวจเพียง 1 – 2 วัน ที่สำคัญสามารถตรวจได้จากตัวอย่าง เช่น คราบเลือด คราบอสุจิ เส้นผม เส้นขน กระดุก และที่นิยมมากในขณะนี้ก็คือ

²<http://www.bangkokbiznews.com/scitech/2003/0515/index.php?news=p18.html>

³พรทิพย์ โรจนสุนันท์, “บันทึก การอภิปรายทางวิชาการ DNA เครื่องจับเท็จและภาพเชิงซ้อน เชื้อถือได้เพียงใด”, วารสารนิติศาสตร์, ปีที่ 28 ฉบับที่ 3, (กันยายน 2541), น. 403.

การตรวจจากเซลล์เยื่อข้างแก้ม ซึ่งสามารถเก็บตัวอย่างโดยใช้ก้านสำลีป้ายเอาเซลล์ที่อยู่ข้างแก้มมาตรวจ โดยไม่ต้องเจ็บตัวจากการเจาะเลือดหรือยุ่งยากเหมือนกับการเก็บตัวอย่างอื่น ๆ⁴

ขั้นตอนการทำ DNA Fingerprint⁵

กระบวนการทำให้ได้ DNA Fingerprint ออกมามีขั้นตอนหลายอย่าง ซึ่งต้องทำโดยระมัดระวังรอบคอบป้องกันความผิดพลาดของผลตรวจ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. การเก็บตัวอย่างส่งตรวจ การเก็บรวบรวมวัตถุพยานต่าง ๆ มีกรรมวิธีแตกต่างกันตามชนิดของวัตถุพยาน โดยต้องยึดถือหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ

1.1 ตัวอย่างที่จะส่งตรวจ DNA ต้องเป็นเซลล์ที่มีนิวเคลียส

1.2 ตัวอย่างที่จะส่งตรวจต้องมี DNA ที่มีคุณภาพ ซึ่งปัจจัยที่จะทำให้ DNA เสื่อมสลายได้แก่ ระยะเวลาานาน, อุณหภูมิที่สูงเกินไป, ความชื้นสูง, แสงอาทิตย์หรือรังสี, สารเคมีและเชื้อโรค ซึ่งปัจจัยดังกล่าวนี้ไม่สามารถทำให้ลายพิมพ์ DNA กลายเป็นของบุคคลอื่นได้ เพียงแต่มีผลทำให้ DNA เสื่อมสลายจนไม่สามารถหาลายพิมพ์ได้ วิธีที่จะรักษาสภาพ DNA ให้คงสภาพดีที่สุด คือ การทำให้แห้งและเย็นจัด ซึ่งถือเป็นสิ่งที่บุคลากรที่มีหน้าที่ตรวจเก็บวัตถุพยานจะต้องยึดเป็นหลักในการปฏิบัติงาน

1.3 การเก็บตัวอย่างส่งตรวจต้องระมัดระวังการปนเปื้อน ซึ่งการปนเปื้อนอาจเกิดจากการปนเปื้อนจากสิ่งไม่มีชีวิต (Non – biological contamination) โดยส่วนใหญ่เป็นสารเคมี เช่น สี ย้อมผม สีย้อมผ้า สบู่ หรือสารเคมีอื่น ๆ ซึ่งจะมีผลทำให้ไม่สามารถหาลายพิมพ์ DNA ได้ หรือการปนเปื้อนจากสิ่งมีชีวิตทั้งที่ไม่ใช่มนุษย์ (Nonhuman biological contamination) เช่น เชื้อโรคจากซากสัตว์ หรือพืชมาปนเปื้อน และการปนเปื้อนจาก DNA ของมนุษย์ (Human source contamination) ซึ่งเป็นการปนเปื้อนที่อันตรายและต้องระมัดระวังที่สุด เนื่องจากมีความสำคัญในการแปลผลลายพิมพ์ DNA มาก โดยต้องแยกว่าวัตถุส่งตรวจเป็นของคนหลายคนจริง ๆ (Mixed Sample) เช่น กรณีที่มีผู้ข่มขืนกระทำชำเราหญิงหลายคน หรือ เป็นการปนเปื้อนจากขบวนการก่อนวิเคราะห์ลายพิมพ์ DNA เช่น จากการเก็บวัตถุส่งตรวจ (Collection) เช่น อาจมีเซลล์เนื้อเยื่อจากมือของผู้เก็บวัตถุพยาน จากการเก็บรักษาวัตถุพยาน (Preservation) จากการนำส่งวัตถุพยาน (Handing) และจากการตรวจวิเคราะห์ลายพิมพ์ (DNA Analysis) ซึ่งขั้นตอนทั้งหมดต้องทำโดยมนุษย์ทั้งนั้น ในธรรมชาติ DNA ไม่สามารถลอยมาในอากาศ น้ำ หรือดินโดยอิสระได้ จากสิ่งที่

⁴<http://www.bangkokbinews.com/scitech//2003/0515/index.php?news=p8.html>

⁵พรทิพย์ โจรนสุนันท์, *อั่งแล้วเชิงอรรถที่ 3*, น. 404 – 407.

กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การที่จะให้ได้มาซึ่งผลการตรวจที่ถูกต้องแม่นยำ ต้องใช้บุคลากรที่มีคุณภาพและใช้ความระมัดระวังทุกขั้นตอน

ในการเก็บตัวอย่างส่งตรวจ โดยทั่วไปมี 2 วิธีการหลัก ๆ คือ

- เก็บโดยตรง เช่น การเจาะหรือขูดเลือดมา การตัดเศษเสื้อผ้าที่มีคราบเลือดหรือคราบอสุจิมาเลย และ
- การเก็บที่ต้องมีการเคลื่อนย้ายวัตถุส่งตรวจ เช่น พบคราบเลือดที่ผนังห้องน้ำหรือพื้น วิธีที่ใช้เก็บอาจเป็นการใช้มีดขูด (Scrape) หรือพรมน้ำลงไปแล้วใช้ผ้าพื้นແລหรือสำลีที่ไม่มีสารเคมีใด ๆ ชั้บ เป็นต้น

2. การประเมินวัตถุส่งตรวจ เนื่องจากการตรวจลายพิมพ์ DNA เป็นเทคนิคที่ค่อนข้างยากและใช้ต้นทุนสูง และบางกรณีวัตถุพยานที่จะนำมาตรวจก็มีจำนวนจำกัด ผู้เก็บรวบรวมวัตถุพยานและผู้ตรวจจะต้องระมัดระวังและต้องพยายามทำให้ได้ผลดีที่สุด จึงต้องมีการประเมินวัตถุส่งตรวจ โดยมีหลักการดังนี้ คือ

2.1 ตรวจสอบว่าวัตถุพยานน่าจะเป็นเนื้อเยื่ออะไร เช่น เป็นเลือด น้ำลาย หรือคราบอสุจิ กระดูก หรือเส้นผม เพื่อเลือกวิธีสกัด DNA ให้เหมาะสมกับเนื้อเยื่อนั้น ๆ

2.2 ตรวจสอบคุณภาพ (Quality) DNA ของวัตถุพยาน

2.3 ตรวจสอบปริมาณของ DNA หากมีปริมาณน้อยต้องทำวิธีเพิ่มจำนวน DNA ด้วยเทคนิคอื่น ๆ

2.4 ตรวจสอบว่า DNA ที่ได้เป็นของมนุษย์หรือไม่

2.5 ตรวจสอบคุณภาพของ DNA เช่น เป็น Single strand หรือ Double strand เพื่อเลือกวิธีตรวจได้ถูกต้อง

3. การสกัด DNA จากเซลล์ กรรมวิธีในการสกัด DNA ค่อนข้างยาก มีเทคนิคที่ต้องใช้บุคลากรระดับนักวิจัย ต้องรู้ว่าจะสกัด DNA จากนิวเคลียส หรือจากไมโทคอนเดรีย ต้องรู้ว่าเนื้อเยื่อประเภทใดจะได้ใช้วิธีสกัดส่วนที่ไม่ต้องการออกได้ถูกต้อง เช่น หากเป็นการตรวจจากคราบเลือดจะสกัด DNA ได้ง่ายกว่าการตรวจชิ้นส่วนของกระดูก หรือกล้ามเนื้อ เป็นต้น

4. การตรวจลายพิมพ์ DNA โดยทั่วไปมี 2 วิธี คือ การทำด้วยมือ (Manual) และการทำโดยเครื่องอัตโนมัติ (Automate) แต่หลักการในการตรวจจะเหมือนกัน กล่าวคือ จากความรู้พื้นฐานว่า DNA ในส่วน “Stutter” เราจะนำมาใช้พิสูจน์บุคคล ซึ่ง DNA ส่วนนี้จะมาจากโครโมโซมทุกอัน นักวิจัยได้ทำการวิจัยไว้แล้วและพบว่า “Stutter” ของแต่ละโครโมโซมจะมีบางส่วนของ DNA ที่ซ้ำกันในแต่ละคนน้อยมาก ซึ่งสามารถคัดเลือกตัดเฉพาะท่อนของ DNA เหล่านี้ได้โดยใช้

เอนไซม์ที่มีลักษณะตัดเฉพาะ จากนั้นแยกท่อน DNA ที่ถูกตัดตามความยาวแล้วเปลี่ยนถ่ายแถบของ DNA ไปอยู่บนแผ่นที่เหมาะสม ติดฉลากท่อน DNA ที่อยู่บนแผ่นโดยสารกัมมันตภาพรังสีหรือสารปลดกัมมันตภาพรังสี เปลี่ยนถ่ายแถบ DNA ที่ติดฉลากแล้วด้วยเทคนิคเฉพาะ จากนั้นก็ตรวจหาตำแหน่งของแถบ DNA โดยถ้าเป็นการใช้สารกัมมันตภาพรังสี ก็จะผ่านเครื่องเอ็กซเรย์ ผลจะปรากฏออกมาในลักษณะ “Bar code” แต่หากไม่ใช้สารกัมมันตภาพรังสี ก็จะใช้วิธีย้อมสีแล้วอ่านด้วยเครื่อง ปรากฏเป็นเส้นกราฟในตำแหน่งต่าง ๆ กัน โดยเครื่องจะอ่านตำแหน่งให้โดยอัตโนมัติ

โดยทั่วไปเทคนิคที่ใช้สารกัมมันตภาพรังสีเป็นเทคนิคที่ทำด้วยมือ จึงมีต้นทุนต่ำกว่าเทคนิคที่ไม่ใช้สารกัมมันตภาพรังสี ซึ่งใช้เครื่องตรวจอัตโนมัติ อย่างไรก็ตามการตรวจโดยใช้สารกัมมันตภาพรังสีดังกล่าวมีข้อจำกัดในด้านปริมาณของการตรวจที่จะสามารถตรวจวัตถุพยานได้ไม่มากต่อการตรวจหนึ่งครั้ง และมีโอกาสที่จะเกิดข้อผิดพลาดจากมนุษย์ได้หลายขั้นตอน

การแปลผลลายพิมพ์ DNA⁶

เมื่อได้ผลตรวจลายพิมพ์ DNA แล้ว ไม่ว่าจะโดยวิธีใช้สารกัมมันตภาพรังสีซึ่งผลจะออกมาในลักษณะแถบบาร์โค้ด หรือวิธีการตรวจด้วยเครื่องซึ่งเครื่องจะรายงานผลตามตำแหน่งที่ตัดเฉพาะแต่ละตำแหน่งโดยเครื่องจะอ่านเลขตำแหน่งให้โดยอัตโนมัติ เมื่อได้ผลตรวจดังกล่าวแล้วจะต้องมีการแปลหรือสรุปผลลายพิมพ์ DNA ซึ่งการสรุปผลเป็นไปได้ 3 ประการ ดังนี้ คือ

1. Exclusion หมายถึง ผลการตรวจยืนยันได้ถึงความขัดแย้งร้อยเปอร์เซ็นต์โดยไม่จำเป็นต้องทำการตรวจเพิ่มเติมเพื่อยืนยันอีก
2. Inclusion หมายถึง ผลการตรวจไม่สามารถสรุปผลได้ เนื่องจากจากปัญหาที่เกิดขึ้นในขั้นตอนต่าง ๆ ของ DNA เสื่อมสภาพ มีการปนเปื้อนของ DNA หรือมีความผิดพลาดเกิดขึ้นในกรรมวิธีการตรวจ เช่น น้ำยาหมดอายุ เป็นต้น
3. Conclusion เป็นการยืนยันบุคคล ซึ่งการสรุปผลจะต้องมีข้อขัดแย้งตามเกณฑ์มาตรฐานสากล ก็คือ จะต้องตรงกันทั้งสิบตำแหน่ง เช่น ในการพิสูจน์ พ่อ แม่ ลูก ผลการตรวจที่จะบอกว่า เป็นพ่อ แม่ ลูกแน่นอนนั้นจะต้องพบลายพิมพ์ DNA ของลูกมาจากพ่อและแม่อย่างละ 50 เปอร์เซ็นต์ทั้งสิบตำแหน่ง ส่วนการตรวจวัตถุพยาน ผลการตรวจลายพิมพ์ DNA ทั้งสิบตำแหน่งต้องตรงกันทุกประการ

---

⁶เพ็งอ่าง, น. 408.

ประโยชน์ของการนำการตรวจ DNA Fingerprint มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม

ปัจจุบันได้มีการนำเอาความรู้ในการตรวจพิสูจน์ลายพิมพ์ DNA เพื่อพิสูจน์บุคคล มาใช้เป็นประโยชน์อย่างกว้างขวางในการดำเนินคดีต่าง ๆ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 5 ประเภท ดังนี้⁷

1. คดีข่มขืนกระทำชำเรา สามารถตรวจ DNA ได้จากคราบอสุจิ เส้นผม เส้นขน เป็นต้น โดยตรวจเทียบกับผู้ต้องสงสัย
2. คดีฆาตกรรม การตรวจพิสูจน์ลายพิมพ์ DNA จากพยานหลักฐานที่พบในที่เกิดเหตุว่าเป็นของจำเลยหรือผู้ต้องหาหรือไม่ ทำให้เกิดประโยชน์อย่างมากในการพิสูจน์ความจริง เพื่อยืนยันความบริสุทธิ์หรือความผิดของผู้ถูกกล่าวหา
3. คดีพิสูจน์ความเป็นพ่อแม่ลูก เช่น คดีมรดก, โรงพยาบาลทำคลอดแล้วสับเปลี่ยนตัวเด็ก เป็นต้น
4. การพิสูจน์บุคคล กรณีคนสูญหาย หรือกรณีภัยธรรมชาติหรืออุบัติเหตุที่มีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก ไม่สามารถระบุตัวบุคคลได้ว่าเป็นผู้ใด ก็สามารถตรวจวิเคราะห์ลายพิมพ์ DNA จากชิ้นส่วนต่าง ๆ ของร่างกายว่าเป็นของผู้เคราะห์หรือรายรายใด เพื่อทำการเก็บรวบรวมอวัยวะและส่งให้ครอบครัวนำกลับไปทำพิธีได้อย่างถูกต้อง เช่น เหตุการณ์ธรณีพิบัติจากคลื่นสึนามิที่เกิดขึ้นในภาคใต้ของประเทศไทยเมื่อปลายปี พ.ศ. 2547 ที่ผ่านมา
5. การตรวจ HIV เนื่องจากไวรัส HIV มีลายพิมพ์ DNA ที่มีลักษณะเฉพาะคือ ผู้รับเชื้อกับผู้ให้เชื้อจะมีเชื้อไวรัส HIV เหมือนกัน ในประเทศสหรัฐอเมริกาเคยมีคนไข้แพทย์ผู้ผ่าตัดว่าเป็นผู้ปล่อยเชื้อ HIV ให้ แต่เมื่อตรวจ DNA แล้วพบว่าลายพิมพ์ DNA ไม่ตรงกัน จึงทำให้สรุปได้ทันทีว่าแพทย์ไม่ได้เป็นผู้ปล่อยเชื้อ HIV

ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการตรวจลายพิมพ์ DNA⁸

ปัญหาเกี่ยวกับการตรวจลายพิมพ์ DNA ซึ่งเป็นที่สนใจมากที่สุดคือ การตรวจลายพิมพ์ DNA มีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด ซึ่งในเรื่องนี้มีอยู่ 2 ประเด็นหลัก คือ ประเด็นความน่าเชื่อถือในแง่ของหลักการทางวิทยาศาสตร์ว่าลายพิมพ์ DNA นำมาพิสูจน์บุคคลได้จริงหรือ และมีความแม่นยำมากแค่ไหน โอกาสผิดพลาดจากการตรวจจะมีหรือไม่ และประเด็นที่สองคือ ความน่าเชื่อถือของห้องปฏิบัติการที่ตรวจ

⁷ ลัดดาวัลย์ สীগาแก้ว, “DNA และลายมือชื่อ: พยานจากนิติวิทยาศาสตร์”, วารสารข่าวกฎหมายใหม่, (มีนาคม 2547).

⁸ <http://www.bangkokbinews.com/scitech//2003/0515/index.php?news=p8.html>

ในประเด็นแรก หลักการทางวิทยาศาสตร์เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า DNA เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของบุคคล จะไม่มีใครมีรหัส DNA เหมือนกันแม้แต่พี่น้อง ยกเว้นเฉพาะกรณีฝาแฝดแท้ (Identical Twins) ที่เกิดจากไข่ใบเดียวกันเท่านั้น การตรวจลายพิมพ์ DNA เป็นการตรวจ DNA ที่ตำแหน่งต่าง ๆ เพราะ DNA มีรหัสอยู่ถึง 3 พันล้านรหัส ซึ่งในทางปฏิบัติจะไม่ตรวจเทียบรหัสทุกตัว แต่เลือกตรวจเปรียบเทียบเพียงบางตำแหน่ง ปัญหาความน่าเชื่อถือจึงเกิดขึ้นว่าจะต้องตรวจสักกี่ตำแหน่งจึงจะสรุปได้ว่าบุคคลนั้นเป็นคน ๆ เดียวกัน ปัจจุบันหน่วยสืบสวนของสหรัฐอเมริกาหรือเอฟบีไอได้กำหนดมาตรฐานการตรวจลายพิมพ์ DNA ไว้ว่าจะต้องทำการตรวจอย่างน้อย 16 ตำแหน่งของ DNA การที่บุคคลจะเป็นคน ๆ เดียวกันได้จะต้องมีลายพิมพ์ DNA ตรงกันทุกตำแหน่ง จะแตกต่างแม้แต่ตำแหน่งเดียวก็ไม่ได้ โดยตำแหน่งที่ตรวจทั้ง 16 ตำแหน่ง ถูกระบุไว้เป็นมาตรฐาน เรียกว่าระบบ CODIS (Combined Offender DNA Indexing System) ส่วนการพิสูจน์ความเป็นพ่อแม่ มีหลักการว่าลูกจะต้องมีลายพิมพ์ DNA ทุกตำแหน่งเหมือนพ่อหรือแม่เท่านั้น ถ้าหากมีตำแหน่งใดที่ไม่ตรงกับพ่อหรือแม่ แสดงว่าไม่มีความสัมพันธ์กันทางสายเลือด นอกจากนี้ DNA ในทุก ๆ เซลล์ ทุก ๆ เนื้อเยื่อในร่างกายคนเรานั้นจะเหมือนกันทั้งหมด ดังนั้นจะนำเนื้อเยื่อจากส่วนใดในร่างกายมาตรวจก็จะต้องได้ผลเหมือนกัน

ส่วนประเด็นปัญหาของความน่าเชื่อถือของห้องปฏิบัติการหรือหน่วยงานที่ตรวจลายพิมพ์ DNA นั้น ปัจจุบันมีห้องปฏิบัติการที่ได้มาตรฐาน รับตรวจลายพิมพ์ DNA จำนวนมาก อย่างเช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา นอกจากห้องปฏิบัติการของเอฟบีไอ ยังมีห้องปฏิบัติการอื่น ๆ ทั้งของรัฐและเอกชนกระจายอยู่ในรัฐต่าง ๆ ทั่วประเทศ ห้องปฏิบัติการเหล่านี้ได้รับการรับรองมาตรฐานให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ส่วนในประเทศไทย ปัจจุบันมีหน่วยงานหลายหน่วยงานที่สามารถตรวจลายพิมพ์ DNA ได้ เช่น กองพิสูจน์หลักฐาน สถาบันนิติเวชวิทยา สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ สังกัดกระทรวงยุติธรรม ห้องปฏิบัติการในโรงพยาบาลหลายแห่ง เช่น โรงพยาบาลรามธิบดี โรงพยาบาลศิริราช และโรงพยาบาลเชียงใหม่ เป็นต้น เพื่อให้การตรวจมีความแม่นยำและน่าเชื่อถือมากที่สุด ควรส่งตัวอย่างไปตรวจยังห้องปฏิบัติการมากกว่าหนึ่งแห่ง เพื่อป้องกันปัญหาความผิดพลาดที่อาจเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ของห้องปฏิบัติการแต่ละแห่ง

3.1.2 ระบบการตรวจลายพิมพ์นิ้วมืออัตโนมัติ⁹

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันการตรวจสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ตำรวจกองพิสูจน์หลักฐานหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจกองวิทยาการจะเน้นการตรวจเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับรอยลายนิ้วมือแฝง เนื่องจากลายนิ้วมือของคนทุกคนเป็นเอกลักษณ์ ไม่มีการซ้ำกัน และจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้เขียนในคดีอาชญากรรมทั้งหมดลายนิ้วมือเป็นหลักฐานที่พบในสถานที่เกิดเหตุมากที่สุด ซึ่งนำไปสู่การสืบหาผู้กระทำความผิด และใช้เป็นหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมมากที่สุด ซึ่งกองพิสูจน์หลักฐานจะมีกลุ่มงานตรวจลายนิ้วมือแฝงเป็นผู้รับผิดชอบระบบการตรวจลายพิมพ์นิ้วมืออัตโนมัติ

AFIS (Automated Fingerprint Identification System) หรือสารบบตรวจลายพิมพ์นิ้วมืออัตโนมัติ เป็นระบบคอมพิวเตอร์ที่นำมาใช้จัดเก็บข้อมูลลายนิ้วมือ วิเคราะห์ เปรียบเทียบ และประมวลลายนิ้วมือ เพื่อพิสูจน์ยืนยันตัวบุคคล โดยเฉพาะการพิสูจน์ลายนิ้วมือที่ตรวจพบในสถานที่เกิดเหตุ หรือบนพยานวัตถุ เปรียบเทียบกับลายนิ้วมือที่จัดเก็บไว้ในฐานข้อมูลคนร้ายที่มีประวัติอาชญากรรมเพื่อหาตัวผู้กระทำความผิดในคดีอาชญากรรม โดยมีหลักการทำงาน คือ

ระบบ AFIS จะหาจุดลักษณะสำคัญพิเศษของลายเส้นลายนิ้วมือ (minutiae) ที่เป็นจุดบนปลายเส้นหยุด (ending ridge) หรือจุดบนปลายเส้นแยก (bifurcation) กำหนดค่าตำแหน่ง (position) และทิศทาง (direction) ให้กับจุดลักษณะสำคัญพิเศษของลายเส้นลายนิ้วมือ (minutiae) ระบบที่มีความแม่นยำจะกำหนดค่าความสัมพันธ์ (relation) หรือจำนวนเส้นคั่น (ridge count) ระหว่างจุดลักษณะสำคัญพิเศษของลายเส้นลายนิ้วมือ (minutiae) แต่ละจุดในลายนิ้วมือที่ต้องการพิสูจน์ทราบว่าเป็นของบุคคลใดกับลายพิมพ์นิ้วมือที่บันทึกไว้ในฐานข้อมูลของระบบ คำนวณระดับความเหมือนกันและส่งผลออกมา การเปรียบเทียบลักษณะนี้เป็นการเปรียบเทียบ 1 : N หรือ 1 ต่อหลาย ๆ คน

---

⁹<http://www.forensic.police.go.th/page05.html> เรียบเรียง โดย พ.ต.ท.หญิง วิวรรณ สุวรรณสัมฤทธิ์.

3.1.3 เครื่องจับเท็จ¹⁰ (Polygraph หรือ Lie Detector)

เครื่องจับเท็จ เป็นเครื่องมือที่อาศัยหลักพื้นฐานที่ว่าสภาวะของจิตใจกับสภาวะของร่างกายมีความสัมพันธ์กัน ฉะนั้นเมื่อสภาวะของร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงย่อมแสดงว่าสภาวะของจิตใจก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลงด้วย ซึ่งความคิดพื้นฐานนี้นำไปสู่การพิสูจน์ความจริงด้วยเครื่องจับเท็จ

เครื่องจับเท็จจะแสดงผลออกมาในรูปของเส้นกราฟ โดยกราฟที่ออกมาจะให้ค่าสะท้อนของแต่ละเส้นของแต่ละกราฟที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะสิ่งที่ยื่นออกเหนือระบบของการควบคุมของจิตใจ เช่น ระบบการเต้นของหัวใจ ระบบการขับเหงื่อ การตื่นเต้นที่ควบคุมไม่ได้ ซึ่งเส้นกราฟจะเป็นตัวบ่งชี้สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้เชี่ยวชาญผู้ชำนาญจะเป็นผู้อ่านเส้นกราฟที่เกิดขึ้นเพื่อสรุปผลของการเข้าเครื่องจับเท็จนั้น

การตรวจโดยใช้ความเปลี่ยนแปลงทางเส้นกราฟดังกล่าว เป็นการตรวจสอบในการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ออกมาในลักษณะเส้นกราฟซึ่งโดยปกติจะใช้ 4 เส้น คือ เส้นวัดการหายใจเหนืออก, เส้นวัดการหายใจที่หน้าท้อง, เส้นวัดปฏิกิริยาอื่น ๆ ที่ผิวหนัง และเส้นวัดความดันโลหิต ซึ่งหากผู้เข้าเครื่องจับเท็จพูดโกหก การขึ้นลงของเส้นกราฟจะมีการเปลี่ยนแปลงจนเป็นที่สังเกตได้อย่างชัดเจน

โดยปัจจุบันกองพิสูจน์หลักฐานมีกลุ่มงานตรวจทางเคมี ฟิสิกส์ และชีววิทยาเป็นผู้รับผิดชอบเครื่องจับเท็จระบบคอมพิวเตอร์ (Computerize Polygraph System) ซึ่งนำมาใช้เพื่อตรวจสอบคำให้การของผู้ต้องสงสัย ผู้เสียหาย พยานบุคคล ผู้เข้าทดสอบ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อพนักงานสอบสวนในการเริ่มต้นคดีสืบหาตัวผู้กระทำผิด เพื่อขยายผลไปหาวัตถุพยานหรือพยานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาพิสูจน์ความจริงกันในชั้นศาล เครื่องจับเท็จนี้เป็นเครื่องมือวิทยาศาสตร์ที่ช่วยสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมขั้นต้นเท่านั้นเพื่อช่วยให้ตัวผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยแคบเข้า เป็นการชี้แนะพนักงานสอบสวนให้มีแนวทางในการสอบสวนที่ถูกต้อง ไม่ใช่เป็นเครื่องมือในทางกฎหมายที่จะชี้ผิดหรือชี้ถูกในคดีแต่อย่างใด และในทางปฏิบัติการรับฟังพยานหลักฐานของศาลเกี่ยวกับการเข้าเครื่องจับเท็จของจำเลยนั้น ศาลไม่ได้รับฟังถึงขนาดที่จะ

¹⁰ วิสุทธิ์ สุวรรณสุทธิ์. พล.ต.ต. , “บันทึกการอภิปรายทางวิชาการ DNA เครื่องจับเท็จ และภาพเชิงซ้อน เชื้อถือได้เพียงใด”, วารสารนิติศาสตร์, ปีที่ 28 ฉบับที่ 3, (กันยายน 2541), น.

ตัดสินความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลยด้วยผลจากเครื่องจับเท็จแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ศาลจะวินิจฉัยจากพยานหลักฐานอื่นไม่ว่าจะเป็นพยานวัตถุ การตรวจลายพิมพ์ DNA เพื่อยืนยันตัวบุคคลหรือประจักษ์พยานที่จะแสดงให้เห็นถึงความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลยเป็นสำคัญ ดังเช่นคำพิพากษาฎีกาที่ 665/2502 ผลการตรวจสอบด้วยเครื่องจับเท็จยังมีใช้เป็นพยานหลักฐานที่ศาลยุติธรรมจะรับฟังเป็นยุติ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าการใช้เครื่องจับเท็จนั้นแม้ผู้เข้าทดสอบจะต้องลงชื่อยินยอมเข้ารับการเข้าทดสอบจะเป็นการลดละความคุ้มครองถึงข้อห้ามในการสอบสวนและเสรีภาพในการตัดสินใจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 135 ในการถามคำให้การผู้ต้องหา ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทำหรือจัดให้ทำการใดๆ ซึ่งเป็นการให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง ทรมาน ใช้กำลังบังคับ หรือกระทำโดยมิชอบประการใดๆ เพื่อจูงใจให้เขาให้การอย่างใดๆ ในเรื่องที่ต้องหาขึ้น

จากบทบัญญัติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การหาพยานหลักฐานนั้นจะต้องได้มาโดยชอบและผู้ต้องหาจะต้องให้ด้วยความเต็มใจด้วย เพราะฉะนั้นการที่ใช้เครื่องจับเท็จเข้ามาทดสอบแม้ผู้เข้าทดสอบจะลงชื่อยินยอมในการเข้าทดสอบแล้ว ก็น่าจะขัดกับหลักข้อห้ามในการสอบสวนและเป็นการบังคับเสรีภาพในการตัดสินใจ เนื่องจากขณะเข้าทดสอบด้วยเครื่องจับเท็จย่อมมีคำถามซึ่งเป็นการบีบบังคับการตัดสินใจของผู้เข้าทดสอบ ทำให้ไม่มีเสรีภาพในการตัดสินใจในการตอบคำถาม

3.1.4 เทคโนโลยีการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานด้วยวิธีอื่น ๆ

ปัจจุบันยังมีเทคโนโลยีต่าง ๆ อีกหลายประการที่เข้ามามีส่วนสำคัญในการช่วยพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่พบในสถานที่เกิดเหตุคดีอาญาที่เกิดขึ้น ซึ่งในประเทศไทยได้มีการนำเครื่องมือตรวจพิสูจน์มาใช้หลายชนิด ดังมีตัวอย่างของเทคโนโลยีการตรวจของกองพิสูจน์หลักฐาน¹¹ สำนักงานตำรวจแห่งชาติดังนี้

1. ชุดเครื่องมือตรวจสอบวัสดุเส้นใย เพื่อใช้ทดสอบพิสูจน์วัสดุ เส้นใยและสิ่งทอ (Material and fiber Identification Instrument) อยู่ในความรับผิดชอบของกลุ่มงานตรวจทาง เคมี ฟิสิกส์ และชีววิทยา เป็นชุดเครื่องมือที่ใช้ทดสอบความคงทนต่อเหงื่อ, ทดสอบความคงทนต่อการขัดถู, ทดสอบการเปลี่ยนแปลงขนาดของผ้า, ทดสอบสีภายในและมาตรฐาน, หาความหนาแน่นของสิ่งทอ, ทดสอบการยืดหดตัวของสิ่งทอและทดสอบความแข็งแรงของสิ่งทอ

¹¹<http://www.science.police.go.th/tech1.html>.

2. เครื่องตรวจชนิดและปริมาณโลหะพร้อมอุปกรณ์เพื่อตรวจวิเคราะห์ชนิดและปริมาณของธาตุต่าง ๆ (High Performance Energy Dispersive X-ray Fluorescence Spectroscopy) อยู่ในความรับผิดชอบของกลุ่มงานตรวจอาวุธและเครื่องกระสุนปืน เป็นเครื่องมือใช้ตรวจวิเคราะห์ชนิดและปริมาณของธาตุต่าง ๆ ตั้งแต่โซเดียมถึงยูเรเนียม โดยวิธี Energy Dispersive X-ray Fluorescence สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ที่ได้ทางจอคอมพิวเตอร์และพิมพ์ข้อมูลได้ ควบคุมการทำงานของเครื่องด้วยระบบไมโครโปรเซสเซอร์ และสามารถตรวจเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ได้มากกว่า 2 ตัวอย่าง

3. กล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องกราด (Electron Microscope) อยู่ในความรับผิดชอบของกลุ่มงานตรวจอาวุธและเครื่องกระสุนปืน เพื่อใช้ในการตรวจวิเคราะห์หาองค์ประกอบธาตุของวัตถุพยานที่มีปริมาณน้อยหรือร่องรอยขนาดเล็กที่มองด้วยตาเปล่าไม่เห็น เช่น เม็ดเขม่าดินปืน สิ่งมีชีวิตขนาดเล็ก เส้นใย เปรียบเทียบส่วนประกอบของโลหะผสม เป็นต้น

4. เครื่องตรวจเปรียบเทียบลูกกระสุนปืนและปลอกกระสุนปืนอัตโนมัติ (IBIS หรือ Integrated Ballistics Identification System) อยู่ในความรับผิดชอบของกลุ่มงานตรวจอาวุธและเครื่องกระสุนปืน เพื่อใช้บันทึกข้อมูลและตรวจเปรียบเทียบลูกกระสุนปืนและปลอกกระสุนปืนว่า ยิงมาจากปืนกระบอกที่เก็บไว้ในสารระบบคอมพิวเตอร์หรือไม่ ซึ่งในคดีความมั่นคงที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็ใช้เครื่องตรวจเปรียบเทียบลูกกระสุนปืนและปลอกกระสุนปืนอัตโนมัติในการสืบสวนและสอบสวนเพื่อเชื่อมโยงว่าผู้ก่อการร้ายใช้อาวุธปืนก่อคดีที่ใดมาบ้าง

5. เครื่องตรวจพิสูจน์เอกสารด้วยแสง UV และ IR (DOCUBOX) อยู่ในความรับผิดชอบของกลุ่มงานตรวจเอกสาร ใช้ตรวจหาร่องรอยการเปลี่ยนแปลงแก้ไขบนเอกสารและตรวจเปรียบเทียบเอกสาร โดยใช้แสงที่มีความถี่ต่าง ๆ กันตั้งแต่ UV ถึง IR ตรวจดูความเปลี่ยนแปลงของแสงที่มีความถี่ต่าง ๆ

6. เครื่องตรวจวิเคราะห์หมึก (FORAM 5 RAMAN SPECTROSCOPY) อยู่ในความรับผิดชอบของกลุ่มงานตรวจเอกสาร ใช้ตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบชนิดของหมึกและกระดาษ โดยใช้หลักการของ RAMAN SPECTROSCOPY วิเคราะห์จาก SPECTRUM ของแสง

7. เครื่องอะตอมมิคแอบซอร์ปชัน (Atomic Absorption Spectrophotometer) อยู่ในความรับผิดชอบของกลุ่มงานตรวจอาวุธและเครื่องกระสุนปืน เพื่อใช้ตรวจหาธาตุสำคัญจากเขม่าปืนที่เกิดจากการยิงปืนที่มีอ เพื่อยืนยันตัวบุคคลว่าได้มีการยิงปืนมาก่อนหรือไม่

นอกจากนี้ ทฤษฎีใหม่ ๆ ทางรังสีวิทยา เช่น เอ็กซเรย์คอมพิวเตอร์ (Computerized tomography Scan-CAT), ภาพกระแสแม่เหล็ก (Magnetic Resonance Image-MRI) และ

Position Emission Tomography (PET) ซึ่งถูกนำมาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์คลินิกมากมายหลายประการ ขณะนี้กำลังมีผู้ประเมินผลในการศึกษาที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในสาขาต่าง ๆ ของนิติวิทยาศาสตร์¹²

3.2 การพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญาโดยพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

เมื่อมีความผิดอาญาเกิดขึ้น หลักในการพิจารณาคดีที่สำคัญคือ การพิสูจน์ข้อเท็จจริง อันเป็นองค์ประกอบของความผิดให้ชัดแจ้งจนปราศจากข้อสงสัย เช่น ในคดีความผิดฐานฆ่าผู้อื่น โจทก์จะต้องนำสืบให้ได้ว่ามีความตายเกิดขึ้น และความตายนั้นสืบเนื่องมาจากการกระทำของจำเลย ซึ่งพยานหลักฐานที่ได้รับการยอมรับว่าน่าเชื่อถือมากที่สุดขณะนั้นก็คือ พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เนื่องจากมีการพัฒนาวิชาการในการตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์อยู่ตลอดเวลา จึงช่วยให้สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้อย่างถูกต้องแม่นยำ มีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากกว่าพยานหลักฐานอื่นใด ปัจจุบันพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จึงมีบทบาทที่สำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญา ทั้งในด้านการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษและขณะเดียวกันก็มีส่วนช่วยในการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ที่ถูกกล่าวหาไม่ให้ถูกดำเนินคดีอาญาโดยไม่จำเป็น ดังนั้นประเทศใดก็ตามที่ให้ความสำคัญกับการป้องกันอาชญากรรมและการปกป้องสิทธิมนุษยชนประเทศเหล่านั้นก็จะมีหน้าที่ที่จะต้องปรับปรุงคุณภาพของการสืบสวนในคดีอาชญากรรม นั่นหมายถึง การนำงานด้านนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการนี้อย่างแท้จริง¹³

การนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญา ถือได้ว่าเป็นการนำความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์มาช่วยแก้ปัญหาข้อบกพร่องของการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญาด้วยพยานหลักฐานอื่นทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งพยานบุคคล หรือประจักษ์พยาน ซึ่งเดิมถือว่าเป็นพยานหลักฐานที่สำคัญยิ่งต่อการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญา แต่ขณะเดียวกันก็เป็นพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่องและข้อจำกัดหลายประการ ยากต่อการเข้าถึงความจริงด้วยความรู้ความสามารถของบุคคลธรรมดาทั่ว ๆ ไป จึงมีการพัฒนาเครื่องมือและ

¹² วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, “การใช้ประโยชน์จากผู้เชี่ยวชาญทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ เป็นพยานในศาลให้กับผู้เชี่ยวชาญในทางที่ไม่ถูกต้อง”, *ดุลพินิจ*, (กรกฎาคม – ธันวาคม 2541), น. 178 – 179.

¹³ <http://www.thailand.ahrchk.net/mainfile.php/2005st/76/>

เทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์เพื่อสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานต่างๆ ในคดีอันจะนำไปสู่การพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น เช่น การพิสูจน์วิเคราะห์ทางเคมี พิสิกส์ ซึ่งหาก ข้อมูลที่นำมาตรวจพิสูจน์เป็นอยู่อย่างไร ผลการตรวจพิสูจน์ย่อมได้ข้อเท็จจริงตามนั้น

อย่างไรก็ดี การพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญาโดยพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ นั้น จะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้มากน้อยเพียงใด ไม่ได้อาศัยเฉพาะแต่ ความก้าวหน้าของวิทยาการทางวิทยาศาสตร์เท่านั้น หากต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ โดยเฉพาะในด้าน กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งกฎหมายที่ให้อำนาจรัฐในการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อส่งตรวจ เช่น การเจาะเลือดจากผู้ต้องหาเพื่อนำไปตรวจ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในเรื่องการตรวจ พยานหลักฐาน การนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงใน คดีอาญา การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของศาล ตลอดจนการจัดระบบองค์กรที่เกี่ยวข้องกับงาน บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งในแต่ละประเทศการนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการ พิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญามีหลักเกณฑ์และวิธีการแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ ทางกฎหมายของประเทศนั้น ๆ

3.3 การรับฟังและชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญา ของศาล

ในปัจจุบันพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ได้รับการยอมรับโดยทั่วไปว่า เป็น พยานหลักฐานที่ใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้พยานหลักฐานทาง นิติวิทยาศาสตร์ถือเป็นพยานหลักฐานประเภทหนึ่ง ดังนั้น การรับฟังและการชั่งน้ำหนัก พยานหลักฐานประเภทนี้จึงต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของการรับฟังและการชั่งน้ำหนัก พยานหลักฐานทั่วไปในคดีอาญา

3.3.1 การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา

พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นด้วยการผ่าน กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถพิสูจน์ได้และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ซึ่งพยานหลักฐาน ทางนิติวิทยาศาสตร์เกิดจากการตรวจเก็บวัตถุพยานที่ได้จากที่เกิดเหตุ เช่น รอยลายนิ้วมือแฝง ปลอกกระสุนปืน ลูกกระสุนปืน คราบเลือด คราบอสุจิ หรือพยานวัตถุที่ได้จากตัวผู้เสียหายหรือผู้

ต้องส่งสัปปะไปตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ได้ผลการตรวจอันจะนำไปสู่การพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญา ดังนั้น การนำเสนอพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ต่อศาลจึงเป็นการเสนอในรูปแบบของพยานผู้เชี่ยวชาญ (Expert Witness) เนื่องจากต้องอาศัยการประมวลผล การวิเคราะห์ของผู้มีความรู้เชี่ยวชาญทางวิทยาศาสตร์จึงจะได้ผลสรุปจากพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ขึ้นนั้น ๆ ซึ่งบุคคลทั่วไปไม่อาจทราบได้โดยใช้ความรู้ความสามารถของวิญญูชน

โดยหลักแล้ว ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญย่อมถือว่าเป็นพยานหลักฐานชั้นหนึ่งที่เขาผู้สำนวนการพิจารณาคดีของศาล ดังนั้นจะถือเอาความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ยุติเสมอไปไม่ได้ กล่าวคือ ยังเป็นเรื่องของศาลที่จะใช้ดุลพินิจซึ่งนำพยานหลักฐานทั้งปวงแล้ววินิจฉัยตัดสินคดีไป¹⁴

หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์โดยผ่านทางพยานผู้เชี่ยวชาญนั้น มีกำหนดอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 243 ผู้ใดโดยอาชีพหรือมิใช่ก็ตาม มีความเชี่ยวชาญในการใด ๆ เช่น ในทางวิทยาศาสตร์ ศิลปะ ฝีมือ พาณิชยกรรม การแพทย์ หรือกฎหมายต่างประเทศ และซึ่งความเห็นของผู้ผู้นั้นอาจมีประโยชน์ในการวินิจฉัยคดี ในการสอบสวน ใตส์นวนมูลฟ้องหรือพิจารณา อาจเป็นพยานในเรื่องต่างๆ เป็นต้นว่า ตรวจร่างกายหรือจิตของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลย ตรวจลายมือ ทำการทดลองหรือกิจการอย่างอื่น ๆ

ผู้เชี่ยวชาญอาจทำความเห็นเป็นหนังสือก็ได้แต่ต้องส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวให้ศาล และคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งทราบ และต้องมาเบิกความประกอบหนังสือนั้น เว้นแต่มีเหตุจำเป็น หรือคู่ความไม่ติดใจซักถามผู้เชี่ยวชาญนั้น ศาลจะให้รับฟังความเห็นเป็นหนังสือดังกล่าวโดยผู้เชี่ยวชาญไม่ต้องมาเบิกความประกอบก็ได้

ในกรณีผู้เชี่ยวชาญต้องมาเบิกความประกอบ ให้ส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวต่อศาลในจำนวนที่เพียงพอล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวันเบิกความเพื่อให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งมารับไป

ในการเบิกความประกอบ ผู้เชี่ยวชาญจะอ่านข้อความที่เขียนมาก็ได้

ศาลจะยอมให้นำพยานผู้เชี่ยวชาญเข้าสืบได้โดยมีเงื่อนไขสำคัญคือ ประเด็นที่จะนำสืบเป็นปัญหาซึ่งคนธรรมดาไม่อาจตัดสินได้โดยใช้ความรู้ความสามารถ หรือประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของวิญญูชน และความรู้ทางวิทยาศาสตร์หรือความรู้เฉพาะในวิทยาการแขนงนั้น

¹⁴พรเพชร วิชิตชลชัย, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: บริษัทเกรนโกรวจจำกัด, 2542), น. 270.

จะได้จากคำเบิกความของผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ศาลจะไม่ยอมรับฟังความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในปัญหาที่สามารถตัดสินได้โดยความรู้ของผู้คนธรรมดาทั่วไป

การนำสืบพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ต่าง ๆ เช่น การตรวจลายนิ้วมือแฝง การพิสูจน์ลายพิมพ์ DNA หรือการตรวจชั้นสูตรพลิกศพ ล้วนเป็นกรณีที่ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญของนักวิทยาศาสตร์ อีกทั้งเทคนิคในการตรวจและการแปลผล บุคคลธรรมดาทั่วไปย่อมไม่อาจตัดสินได้ จึงเป็นเงื่อนไขที่ศาลยอมให้รับฟังพยานความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้ เมื่อศาลเห็นว่าเป็นการจำเป็นและสมควร ทั้งนี้โดยอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาทั่วไปและโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภายใต้บทบัญญัติแห่งมาตรา 226 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือ

1. การนำเสนอพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จะต้องเป็นไปเพื่อการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลย หมายความว่าพยานหลักฐานนั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นแห่งคดี (Relevancy Rule) และ

2. พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้นจะต้องมิได้เกิดขึ้นจากการจูงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเกียรติ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น

สำหรับประเทศไทย เนื่องจากระบบการพิจารณาคดีเป็นระบบผสมระหว่างระบบกล่าวหาและระบบไต่สวน ที่มีผู้พิพากษาซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านกฎหมายโดยตรงเป็นผู้ทำหน้าที่ควบคุมการพิจารณาคดี และใช้ดุลพินิจในการพิจารณารับฟังและชี้ingน้ำหนักพยานหลักฐาน เป็นผลให้กระบวนการในชั้นการรับฟังและชี้ingน้ำหนักพยานหลักฐาน ไม่แยกต่างหากจากกันอย่างเคร่งครัด กล่าวคือ ในการพิจารณารับฟังพยานหลักฐานนั้น ศาลมีอำนาจอย่างกว้างขวางที่จะไม่รับฟังพยานหลักฐานเสียแต่ต้น หรือศาลจะรับฟังพยานหลักฐานนั้นไว้ก่อนก็ได้ ต่อเมื่อจะทำคำสั่งหรือคำพิพากษา จึงค่อยวินิจฉัยว่าไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้น ทั้งนี้เนื่องจากการพิจารณารับฟังหรือไม่ สมเหตุสมผลและแสดงเหตุผลในคำพิพากษา แตกต่างจากระบบการพิจารณาคดีแบบลูกขุน ซึ่งไม่จำเป็นต้องอธิบายเหตุผลหรือหลักการที่ใช้ในการตัดสินว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่

ดังนั้นการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาต้องอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 226 กล่าวคือ หลักเกณฑ์การห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ ทั้งนี้เพื่อต้องการให้โอกาสจำเลยได้ต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของจำเลยที่มีอยู่ตามกฎหมาย เพราะกฎหมายถือว่าตราบใดที่ยังไม่มีคำ

พิพากษาของศาลว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ และต้องปฏิบัติต่อเขาตามกฎหมาย เช่นเดียวกับสุจริตชนอื่น ดังนั้นในคดีอาญาจึงมีข้อจำกัดเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานบางประเภท ซึ่งก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อจำเลย หรือเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของจำเลย

พยานหลักฐานในคดีอาญาซึ่งเกิดขึ้นจากกระบวนการอันมิชอบนี้ มักจะเป็นกรณีการดำเนินคดีอาญาโดยภาครัฐซึ่งจะต้องมีการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานโดยพนักงานสอบสวน ก่อนที่จะฟ้องคดี และในการสอบสวนนี้เองพนักงานสอบสวนอาจใช้วิธีการต่าง ๆ ที่เป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย เพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานในคดี ในทางปฏิบัติพยานหลักฐานที่ได้จากการจู่ใจ มีคำมั่นสัญญา หรือขู่เข็ญ หลอกลวงโดยชัดแจ้ง ศาลจะไม่รับฟังพยานหลักฐานดังกล่าว แต่กรณีพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบประการอื่นขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลเป็นกรณีไป ซึ่งจากแนวคำพิพากษาศาลฎีกาของไทยนั้นได้วางหลักไว้ว่า พยานหลักฐานที่ต้องห้ามรับฟังตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 นั้น จะต้องเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นจากการจู่ใจ มีคำมั่นสัญญา ขู่เข็ญ หลอกลวงเท่านั้น เช่น การบังคับ ขู่เข็ญให้ผู้ต้องหารับสารภาพ หรือให้การอย่างใดอย่างหนึ่งโดยไม่เต็มใจ เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบดังกล่าวนี้มีความไม่น่าเชื่อถืออยู่ในตัวเอง เพราะเมื่อพยานจำต้องให้การเพราะถูกขู่เข็ญ บังคับ หรือให้การโดยถูกล่อลวงเสียแล้ว คำพยานนั้นก็ยากที่จะเชื่อถือได้ว่าเป็นความจริง

3.3.2 การชี้้นำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การชี้นำพยานหลักฐานนั้นหมายถึง กระบวนการที่ศาลนำพยานหลักฐานทุกประเภทที่คู่ความนำมาสืบ ไม่ว่าจะพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ มาพิเคราะห์เพื่อวินิจฉัยข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นแห่งคดี

หลักการพิเคราะห์พยานหลักฐานประเภทต่าง ๆ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยนั้น สามารถแบ่งแยกพยานหลักฐานออกตามวิธีการนำสืบได้ 3 ประเภท คือ พยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาชี้นำพยานหลักฐานแตกต่างกัน กล่าวคือ

พยานบุคคล (Witness) หมายถึง บุคคลที่มาให้การต่อศาล และเบิกความเล่าเรื่องต่อศาลด้วยวาจา เพื่อที่ศาลจะได้บันทึกถ้อยคำของพยานผู้นั้นไว้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณา

คดี โดยที่พยานบุคคลอาจแบ่งออกได้เป็นประเภทต่าง ๆ ตามลักษณะของการรับฟัง และความน่าเชื่อถือของพยาน ได้แก่ การแบ่งเป็นประจักษ์พยานและพยานบอกเล่า นอกจากนี้ยังอาจแบ่งได้เป็นพยานซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาทั่วไปกับพยานผู้เชี่ยวชาญ (Expert Witness) ซึ่งตามปกติแล้วพยานบุคคลธรรมดาทั่วไปจะเบิกความได้แต่เฉพาะข้อเท็จจริงที่ตนได้รับรู้ ได้เห็นหรือได้ยินมาเท่านั้น จะเบิกความในลักษณะความเห็นไม่ได้ ส่วนพยานผู้เชี่ยวชาญซึ่งหมายถึง ผู้เชี่ยวชาญในคดีอาญาเป็นพยานบุคคลที่มีประสบการณ์หรือมีความรู้ในสาขาต่าง ๆ มาเบิกความแสดงความเห็นของตนตามหลักวิชาการ โดยที่บุคคลนั้นไม่ได้รู้เห็นเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะโดยตรงในฐานะประจักษ์พยาน หรือโดยอ้อมในฐานะพยานบอกเล่า พยานผู้เชี่ยวชาญจะเบิกความในรูปของการแสดงความเห็นเท่านั้น

การพิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของพยานบุคคลนั้น โดยทั่วไปศาลจะพิจารณาจากความสามารถในการรับรู้ การรับฟังของพยาน ความสามารถในการถ่ายทอดและความเป็นกลางของพยาน ส่วนการพิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของพยานผู้เชี่ยวชาญนั้น แม้จะเบิกความในประเด็นซึ่งคนธรรมดาไม่มีความรู้ ก็มีให้ศาลจะเชื่อผู้เชี่ยวชาญนั้นทุกกรณีไป ศาลต้องพิจารณาจาก¹⁵

1. ความเป็นกลางของพยาน ถ้าพยานผู้เชี่ยวชาญเป็นพยานที่ศาลเป็นผู้แต่งตั้งที่เรียกว่า ผู้เชี่ยวชาญ หรือเป็นเจ้าพนักงานของรัฐที่มีหน้าที่ตรวจพิสูจน์ให้ความเห็นในเรื่องหนึ่งเรื่องใดเป็นงานประจำ เช่น เจ้าหน้าที่ตรวจลายมือชื่อปลอมของกองพิสูจน์หลักฐาน ย่อมน่าเชื่อว่าจะไม่ลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใด และมีน้ำหนักน่าเชื่อถือกว่าผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญซึ่งคู่ความจ้างมา หรือรับจ้างตรวจพิสูจน์หรือลงความเห็นเป็นการส่วนตัว เพราะพยานผู้เชี่ยวชาญประเภทหลังอาจเบิกความลำเอียงเข้ากับฝ่ายที่จ้างตนได้

2. ความรู้หรือความชำนาญของพยานผู้เชี่ยวชาญ คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานผู้เชี่ยวชาญจะต้องมีหลักฐานแสดงความรู้ความชำนาญจะต้องมีหลักฐานแสดงความรู้ความชำนาญของพยานผู้เชี่ยวชาญให้ศาลเห็น โดยอาจถามจากประวัติการศึกษา การทำงานของพยานหรือมีประกาศนียบัตร วุฒิบัตร หรือปริญญามาแสดง

3. เหตุผลประกอบการลงความเห็นของพยาน ข้อนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้ศาลเชื่อพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นหรือไม่ พยานที่สรุปความเห็นของตนเองง่าย ๆ อาจไม่มีน้ำหนักพอที่

¹⁵ เข็มชัย ชุตินวงศ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, พิมพ์ครั้งที่ 7

(กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2542), น. 400 – 402.

ศาลจะเชื่อได้ ดังนั้น การสืบพยานผู้เชี่ยวชาญต้องให้พยานอธิบายถึงเหตุผลประกอบการตรวจ พิสูจน์ หรือการลงความเห็นให้กับบุคคลธรรมดา ซึ่งไม่มีความรู้ในวิทยาการแขนงนั้น ๆ ได้เห็นจริงเห็น จังไปด้วย

4. ความมั่นใจในการลงความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญ ถ้าพยานลงความเห็นด้วยความมั่นใจว่าถูกต้องแน่นอน คำพยานย่อมมีน้ำหนักมาก แต่ถ้าพยานไม่มั่นใจ เช่น เบิกความว่ามี โอกาสผิดพลาดได้ 20% ดังนี้ ย่อมทำให้ศาลไม่แน่ใจว่าจะรับฟังตามความเห็นนั้นได้

พยานเอกสาร การพิเคราะห์ถึงความน่าเชื่อถือของพยานเอกสารนั้น ส่วนใหญ่ศาลจะ มุ่งพิจารณาถึงความถูกต้องแท้จริงของเอกสารเป็นสำคัญ

พยานวัตถุ การพิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของพยานวัตถุนั้น ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีปัญหา มากนัก เนื่องจากพยานวัตถุส่วนใหญ่มักจะเป็นสื่อนำไปสู่ตัวผู้กระทำความผิด จึงจัดเป็นพยานที่มีความ น่าเชื่อถืออยู่ในตัวเองอยู่แล้ว

สำหรับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้น ศาลจะรับรู้ได้โดยทางความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นการพิจารณาซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐานดังกล่าว จึงอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์การชั่ง น้ำหนักพยานความเห็นโดยทั่วไปตามที่ได้กล่าวมาแล้วด้วย

ศาลไทยถือว่าพยานผู้เชี่ยวชาญเป็นพยานที่เบิกความตามความเห็น หรือหลักวิชาการ ด้วยความรู้ของตน ย่อมมีความน่าเชื่อถือและเป็นกลาง มีน้ำหนักรับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่น ได้ อย่างไรก็ดี ไม่ใช่ศาลจะต้องเชื่อและรับฟังตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเสมอไป เพราะ ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญก็เป็นเพียงพยานหลักฐานชั้นหนึ่ง ศาลจะต้องใช้ดุลพินิจชั่งน้ำหนัก พยานหลักฐานทั้งปวงในคดีแล้วจึงวินิจฉัยชี้ขาดคดี

ปัญหาระหว่างความเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับพยานหลักฐานชนิดอื่น ๆ เช่น ประจักษ์ พยาน ใครจะมีน้ำหนักดีกว่ากันนั้น เป็นสิ่งที่ไม่มีความแน่นอนตายตัว เป็นเรื่องที่ต้องใช้ดุลพินิจ พิเคราะห์ถึงเหตุผลและน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง แต่ในบางกรณีความเห็นของพยาน ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งทำการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ย่อมมีน้ำหนักมาก หากไม่มีการนำสืบพิสูจน์ หักล้างให้เห็นเป็นอย่างอื่น เช่น ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางวิทยาศาสตร์เคมีในการตรวจพิสูจน์ สารต่าง ๆ ศาลย่อมรับฟังความเห็นของผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวเป็นข้อยุติได้¹⁶

¹⁶พรเพชร วิชิตชลชัย, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 14, น. 270 – 273.

พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ได้จากกระบวนการพิสูจน์ทดลองทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถตรวจสอบความแม่นยำถูกต้องได้ตลอดเวลา เช่น เทคโนโลยีการตรวจพิสูจน์ลายพิมพ์ DNA ซึ่งเป็นทฤษฎีการตรวจพิสูจน์ที่ได้รับการยอมรับโดยทั่วไปในต่างประเทศ รวมถึงประเทศไทยด้วย โดยปัจจุบันการตรวจพิสูจน์ลายพิมพ์ DNA เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในการพิสูจน์บุคคล มีความถูกต้องแม่นยำเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ และเป็นพยานหลักฐานที่มีความสำคัญและมีน้ำหนักมาก จากผลการศึกษาวิจัยในเรื่องการพิสูจน์ลายพิมพ์ DNA ในศาลในคดีอาญา ซึ่งเป็นงานวิจัยของการอบรมหลักสูตร ผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง (บ.ย.ส.) รุ่นที่ 7 วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม พ.ศ. 2547¹⁷ พบว่า

ในเรื่องการชั่งน้ำหนักผลการตรวจพิสูจน์ลายพิมพ์ DNA ผู้พิพากษาจะให้น้ำหนักพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เนื่องจากผู้พิพากษาไม่พิจารณาว่าทฤษฎีหรือเทคนิคต่าง ๆ ได้ถูกตรวจสอบจากผู้อื่นโดยการพิมพ์เผยแพร่ทางวิชาการหรือไม่ ผู้พิพากษาอาจไม่มีความรู้เรื่องเทคนิคที่ใช้ในการตรวจพิสูจน์ และผู้พิพากษาพิจารณาความผิดพลาดในการตรวจพิสูจน์อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างไปในทางน้อย อาจเนื่องจากไม่ทราบถึงวิธีการขั้นตอนในการตรวจพิสูจน์

สำหรับความเชื่อมั่นของผู้พิพากษาต่อผู้เชี่ยวชาญนั้น จากงานวิจัยดังกล่าวพบว่า ผู้พิพากษามีความเชื่อมั่นต่อผู้เชี่ยวชาญที่ทำการตรวจพิสูจน์ลายพิมพ์ DNA ค่อนข้างมาก เนื่องจากผู้พิพากษามีความเชื่อมั่นว่า ผู้เชี่ยวชาญผู้ทำการตรวจสอบลายพิมพ์ DNA มีคุณสมบัติที่เหมาะสมและตรงกับงานที่เชี่ยวชาญ การที่ผู้เชี่ยวชาญมาให้การในชั้นศาลในคดีต่าง ๆ ในเรื่องเช่นเดียวกันนี้ แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ที่บุคคลอื่นให้การยอมรับในความรู้ ซึ่งคำให้การของผู้เชี่ยวชาญนั้นมีน้ำหนักในการรับฟังข้อเท็จจริงหรือผลจากงานวิจัยหรือผลงานทางวิชาการของผู้เชี่ยวชาญที่ได้ทำมาก่อนมาเบิกความ ทำให้การรับฟังและชั่งน้ำหนักผลการตรวจพิสูจน์มีมากขึ้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า แม้โดยลักษณะของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จะมีความน่าเชื่อถืออยู่มาก แต่ศาลจะให้ความเชื่อถือพยานหลักฐานดังกล่าวในระดับใด ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว ต้องพิจารณาตามพฤติการณ์แห่งคดีเป็นคดี ๆ ไป ขึ้นอยู่กับการใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีนั้น ๆ ด้วย โดยศาลจะชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทุกประเภทในคดีนั้นประกอบกัน ไม่ว่าจะเป็นประจักษ์พยาน พยานแวดล้อมกรณี วัตถุพยาน รวมถึงพยานหลักฐานทางนิติ

¹⁷ไพจิตร สวัสดิ์สาร, “การพิสูจน์ลายพิมพ์ DNA ในศาลในคดีอาญา”, อุลพาน, เล่มที่ 3 ปีที่ 51, (กันยายน – ธันวาคม 2547), น. 22 – 44.

วิทยาศาสตร์ด้วย ถ้าพยานหลักฐานต่าง ๆ สนับสนุนซึ่งกันและกัน ไม่ขัดแย้งกัน พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ก็จะมีน้ำหนักเชื่อถือมาก แต่หากพยานหลักฐานทั้งหลายขัดแย้งกัน ก็ย่อมต้องขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลว่าพยานหลักฐานใดมีข้อบกพร่องหรือน่าเชื่อถือเพียงใด

3.4 การแสวงหาพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ตามกฎหมายไทย

การแสวงหาพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อนำมาใช้ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญา เป็นกระบวนการหนึ่งของการสอบสวนเช่นกัน ดังนั้น การใช้อำนาจรัฐในการแสวงหาพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จึงต้องอยู่ภายใต้กฎหมายซึ่งว่าด้วยอำนาจสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

สำหรับการรวบรวมพยานหลักฐาน กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 132 (2) ที่กฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจค้น เพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมพยานหลักฐานนั้น แม้มาตรา 98 จำกัดอำนาจในการค้นไว้อย่างมีข้อจำกัดว่า “จะค้นได้แต่เฉพาะเพื่อหาตัวคนหรือสิ่งของที่ต้องการเท่านั้น” ก็ตาม แต่มาตรา 98 (1) ก็บัญญัติขยายอำนาจในการค้นว่า “ในกรณีค้นหาสิ่งของโดยไม่จำกัดสิ่ง เจ้าพนักงานผู้ค้นมีอำนาจยึดสิ่งของใด ๆ ซึ่งน่าจะใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อเป็นประโยชน์หรือยืนยันผู้ต้องหาหรือจำเลย” ด้วย ยิ่งไปกว่านั้น มาตรา 138 ยังได้บัญญัติด้วยว่า “พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนเอง หรือส่งประเด็นไปสอบสวนเพื่อทราบความเป็นมาแห่งชีวิต และความประพฤติอันเป็นอาชญาของผู้ต้องหา แต่ต้องแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบข้อความทุกข้อความที่ได้มา”

จากบทบัญญัติดังกล่าว แสดงให้เห็นเจตนารมณ์ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่า แท้จริงแล้วกฎหมายหาใช่มุ่งประสงค์ให้พนักงานสอบสวนทำหน้าที่เพียงรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษ ดังที่พนักงานสอบสวนทั้งหลายได้ถือปฏิบัติอยู่อย่างเคร่งครัดเท่านั้นไม่ หากแต่ต้องรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องหาด้วย ทั้งนี้เพราะตามบทนิยามความหมายของคำว่า “การสอบสวน” ในมาตรา 2 (11) ที่บัญญัติว่า

“หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่น ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหาเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อจะเอาผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษ” นั้น มี

ข้อความระบุชัดเจนว่า “...เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริง...” ด้วย หาใช่ระบุวัตถุประสงค์เพียงเพื่อพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษเท่านั้นไม่¹⁸

นอกจากนี้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 เดิม ที่กำหนดวัตถุประสงค์ของการสอบสวนก็บัญญัติว่า “ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา และเพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิด” ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนว่า กฎหมายมิใช่เพียงกำหนดวัตถุประสงค์ของการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนว่า เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดเท่านั้นไม่ หากแต่ยังกำหนดให้กระทำเพื่อ “...ประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา...”

ดังจะเห็นได้ว่า ตามตัวบทกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ได้กล่าวมานั้น แสดงให้เห็นว่า ภารกิจของพนักงานสอบสวนในการทำหน้าที่สอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานนั้น มิใช่ว่าพนักงานสอบสวนถูกจำกัดอำนาจของเขตหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานเพียงเพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยเท่านั้น หากแต่ต้องรวบรวมพยานหลักฐานในส่วนที่เป็นคุณหรือเป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย ทั้งในส่วนที่จะพิสูจน์ว่าผู้ต้องหาเป็นผู้บริสุทธิ์ หรือมีเหตุอันควรปราณีใด ๆ ที่สมควรได้รับการพิจารณลดหย่อนผ่อนโทษอันเป็นส่วนที่เป็นผลดีแก่ผู้ต้องหาด้วย

กล่าวโดยสรุปคือ ภารกิจของพนักงานสอบสวนในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมของรัฐนั้น กฎหมายได้กำหนดให้ทำหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อค้นหาความจริงว่าผู้ต้องหาผิดหรือบริสุทธิ์ เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมของรัฐฝ่ายอื่น คือพนักงานอัยการรวมทั้งศาลด้วย ดังนั้น มาตรา 131 ที่แก้ไขใหม่ในปี พ.ศ. 2547 จึงได้แก้ไขปรับปรุงถ้อยคำมาตรา 131 เดิม โดยเพิ่มเติมถ้อยคำว่า “...หรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา...” ต่อท้ายบทบัญญัติของมาตรา 131 เดิมด้วย ซึ่งมาตรา 131 ที่แก้ไขใหม่ บัญญัติไว้ ดังนี้

“ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริง และพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา”

¹⁸ธานีศ เกศวพิทักษ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2547), น. 175 – 176.

พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เป็นพยานหลักฐานสำคัญในคดีอาญาซึ่งจะนำมาสู่การพิสูจน์ความจริงที่เกิดขึ้น เพื่อพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา ดังนั้นพนักงานสอบสวนย่อมมีอำนาจทั่วไปในการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อประกอบสำนวนการสอบสวนด้วย ตามนัยของมาตรา 131 ดังกล่าว

อย่างไรก็ดี พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์บางประเภท มีข้อจำกัดในการแสวงหาตัวอย่างที่จะนำมาตรวจพิสูจน์ เนื่องจากต้องนำเอาตัวอย่างส่งตรวจจากผู้ต้องสงสัย หรือผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับความผิดที่เกิดขึ้น เช่น การนำเอาตัวอย่างเลือด เส้นผม เส้นขน น้ำลาย ฯลฯ จากผู้ต้องสงสัยไปทำการตรวจหาลายพิมพ์ DNA เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับลายพิมพ์ DNA ที่ได้จากการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานที่พบในที่เกิดเหตุ ซึ่งจะทำให้ทราบว่าผู้ต้องสงสัยเป็นผู้กระทำผิดจริงหรือไม่

ในส่วนของการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายของผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเพื่อส่งตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ มีความแตกต่างไปจากการรวบรวมพยานหลักฐานประเภทอื่น ๆ ทั่วไป เนื่องจากต้องบังคับเอาจากร่างกายของบุคคลนั้น ๆ ซึ่งกรณีอาจเป็นปัญหา หากผู้ที่จะต้องได้รับการตรวจพิสูจน์ไม่ให้ความยินยอม ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยปัจจุบัน มีบทบัญญัติที่ให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ตำรวจกองพิสูจน์หลักฐาน หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจกองวิชาการ ในฐานะผู้เชี่ยวชาญและแพทย์ไว้ อย่างชัดเจน ทำให้ไม่มีปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการบังคับตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ดังกล่าว ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้อำนาจพนักงานสอบสวน, อัยการ และศาลในการสั่งให้ตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ได้ ซึ่งผู้เขียนจะกล่าวถึงในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 131/1 ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามมาตรา 131 ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใด ๆ โดยวิธีการทางนิติวิทยาศาสตร์ได้

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หากการตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งจำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกายจากผู้ต้องหา ผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจดังกล่าวได้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควรโดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้น

และผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องให้ความยินยอม หากผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายไม่ยินยอมโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายกระทำการป้องกันขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามผลที่จะพึงได้จากการตรวจพิสูจน์ที่หากได้ตรวจพิสูจน์แล้วจะเป็นผลต่อผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายนั้นแล้วแต่กรณี

ค่าใช้จ่ายในการตรวจพิสูจน์ตามมาตรา นี้ ให้สิ่งจ่ายจากงบประมาณตามระเบียบที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม หรือสำนักงานอัยการสูงสุดแล้วแต่กรณี กำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

ซึ่งมาตรา 131/1 นี้ยังไม่มีผลบังคับใช้จะมีผลบังคับใช้เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งมาตรา 131/1 นี้ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2551 เพราะฉะนั้นจะมีผลบังคับใช้ได้ในวันที่ 5 สิงหาคม 2551

มาตรา 226 พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากแรงจูงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยาน

มาตรา 226/1 ในกรณีที่ความปรากฏแก่ศาลว่า พยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบแต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น เว้นแต่การรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกมากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาหรือสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน

ในการใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาถึงพฤติการณ์ทั้งปวงแห่งคดี โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ด้วย

- (1) คุณค่าในเชิงพิสูจน์ ความสำคัญ และความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น
- (2) พฤติการณ์และความร้ายแรงของความผิดในคดี
- (3) ลักษณะและความเสียหายที่เกิดจากการกระทำโดยมิชอบ
- (4) ผู้ที่กระทำการโดยมิชอบอันเป็นเหตุให้ได้พยานหลักฐานมานั้นได้รับการลงโทษหรือไม่เพียงใด

มาตรา 237 ตีให้นำความในมาตรา 237 ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่กรณีการสืบพยานผู้เชี่ยวชาญ และพยานหลักฐานอื่น และแก่กรณีที่ได้มีการฟ้องคดีไว้แล้วแต่มีเหตุจำเป็นที่ต้องสืบพยานหลักฐานไว้ก่อนถึงกำหนดเวลาสืบพยานตามปกติตามมาตรา 137/2 วรรคสองด้วย

ในกรณีที่พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จะสามารถพิสูจน์ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงอันสำคัญในคดีได้ หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากมีการเนิ่นช้ากว่าจะนำพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์อันสำคัญมาสืบในภายหน้าพยานหลักฐานนั้นจะสูญเสียไปหรือเป็นการยากแก่การตรวจพิสูจน์ผู้ต้องหาหรือพนักงานอัยการโดยตนเองหรือเมื่อได้รับคำร้องจากพนักงานสอบสวนหรือผู้เสียหายจะยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งให้ทำการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ตามความในมาตรา 244/1 ไว้ก่อนฟ้องก็ได้ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 237 ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 244/1 ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุก หากมีความจำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงใดที่เป็นประเด็นสำคัญแห่งคดี ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใด โดยวิธีทางวิทยาศาสตร์ได้

ในกรณีที่การตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่ง จำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกายจากคู่ความหรือบุคคลใด ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจดังกล่าวได้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควรโดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ทั้งจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้น หากคู่ความฝ่ายใดไม่ยินยอม หรือกระทำการบ่อนทำลายหลักฐานให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามที่คู่ความฝ่ายตรงกันข้ามกล่าวอ้าง

ในกรณีที่พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์สามารถพิสูจน์ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงที่อาจทำให้ศาลวินิจฉัยชี้ขาดคดีได้โดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานอื่นอีก หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่า หากมีการเนิ่นช้ากว่าจะนำพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์อันสำคัญมาสืบในภายหน้าพยานหลักฐานนั้นจะสูญเสียไป หรือยากแก่การตรวจพิสูจน์ เมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอหรือเมื่อศาลเห็นสมควรศาลอาจสั่งให้ทำการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ตามความในวรรคหนึ่งและวรรคสองได้ทันทีโดยไม่ต้องรอให้ถึงกำหนดวันสืบพยานตามปกติ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 237 ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ค่าใช้จ่ายในการตรวจพิสูจน์ตามมาตรา นี้ให้ส่งจ่ายจากงบประมาณตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

จะเห็นได้ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่กล่าวมา จะใช้คำว่า พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ แต่ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนใช้คำว่า พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งผู้เขียนในฐานะผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์มีความเห็นว่าเป็นพยานหลักฐานประเภทเดียวกัน และได้กำหนดอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อนำมาใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญาให้แก่เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของรัฐ ทั้งในชั้นสอบสวน ชั้นสั่งคดีของพนักงานอัยการและในชั้นพิจารณาของศาลด้วย ซึ่งในบทต่อไปจะได้ศึกษาถึงการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญาจากพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของต่างประเทศ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับบทบัญญัติดังกล่าวและวิเคราะห์ถึงความเหมาะสม หรือข้อบกพร่องของบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในส่วนที่เกี่ยวกับการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญาจากพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ต่อไป

3.5 ตัวอย่างคดีที่ใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในการดำเนินคดีอาญาของศาล

การวินิจฉัยชี้ขาดคดีอาญาของศาลไทย ผู้พิพากษาจะเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัย ซึ่งนำพยานหลักฐานทั้งปวง ภายใต้หลักเกณฑ์ตามมาตรา 227 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งบัญญัติว่า

ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยซึ่งนำพยานหลักฐานทั้งปวง อย่าพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำความผิดจริง และจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น

เมื่อมีความสงสัยตามควรว่า จำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้แก่จำเลย

จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าว เป็นการนำหลักการพิสูจน์จนปราศจากเหตุอันควรสงสัย (Proof beyond a reasonable doubt) มาใช้ในการตัดสินคดีอาญาของศาลไทย ซึ่งศาลย่อมต้องพิเคราะห์พยานหลักฐานทั้งปวงที่ปรากฏในการพิจารณาคดีไปตามหลักกฎหมาย หลักความเป็นธรรม และหลักความเป็นไปตามธรรมชาติของพยานหลักฐานว่า สอดคล้องกับเหตุผลหรือไม่ ถูกต้องตามหลักวิชาการหรือไม่ หรือมีเหตุสงสัยตามควรหรือไม่ เมื่อพยานหลักฐานที่ปรากฏมีความสอดคล้องต้องกันกับหลักกฎหมายและเหตุผล ทำให้มีความมั่นใจ เชื่อในข้อเท็จจริงนั้นว่า จำเลยได้กระทำความผิด โดยปราศจากเหตุอันควรสงสัยใดๆ ก็ย่อมพิพากษาลงโทษจำเลยในความผิดนั้นได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1398/2541)¹⁹ ทั้งนี้จำนวนของพยานหลักฐานจะมีมากหรือน้อยเพียงใดไม่ใช่สิ่งที่จะนำมาตัดสินความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลย เนื่องจากศาลจะ

ตัดสินจากความน่าเชื่อถือและความสอดคล้องต้องกันของพยานหลักฐานตามหลักกฎหมายและหลักเหตุผลมากกว่า

พยานหลักฐานที่นำมาสืบพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลยในคดีอาญานั้น มีหลายประเภทดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งในแต่ละคดีจะมีพยานหลักฐานที่นำมาเสนอต่อศาลมากน้อยต่างกันไปแล้วแต่พฤติการณ์ของคดี โดยที่คดีอาญาใดที่มีทั้งประจักษ์พยานและพยานแวดล้อมกรณี ถือว่าเป็นคดีที่มีพยานหลักฐานหนักแน่นมากที่สุด ทำให้ศาลเชื่อได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1913/2514 จำเลยทั้งสามให้การรับสารภาพตามฟ้อง แต่ปราศจากพยานหลักฐานของโจทก์ที่สืบประกอบคำรับสารภาพว่า เจ้าพนักงานได้ทรัพย์สินของผู้เสียหายที่ถูกปล้นไปจากจำเลยที่ 1 และที่ 2 หัวกระสุนปืนที่ขุดได้ที่พื้นดินใต้ศพผู้ตาย เป็นหัวกระสุนปืนที่ใช้ยิงจากปืนของกลางที่ยึดได้จากจำเลยที่ 1 ผู้เสียหายแจ้งถึงรูปร่าง ผิวเนื้อ ลักษณะหน้าตา ตลอดจนอายุและเครื่องแต่งกายของจำเลยได้อย่างละเอียด และสามารถชี้ตัวจำเลยได้ถูกต้อง และพยานโจทก์อีกสองปากก็จำจำเลยได้เมื่อพยานหลักฐานของโจทก์ซึ่งมีทั้งพยานบุคคลและพยานพฤติเหตุแวดล้อมกรณีของคดีแน่นหนามั่นคง ศาลตัดสินโดยปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยกระทำความผิดจริง โดยพิจารณาจากทั้งพยานหลักฐานโดยตรง คือผู้เสียหาย และพยานแวดล้อมกรณีอื่นๆ ที่มีน้ำหนักมั่นคงพอ

อย่างไรก็ดี คดีอาญาที่เกิดขึ้นในทุกวันนี้ การค้นหาพยานหลักฐานเพื่อนำมาพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา ให้ได้ครบถ้วนทั้งประจักษ์พยานและพยานแวดล้อมกรณีนั้น ทำได้ยากลำบากมากขึ้น พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จึงเข้ามามีบทบาทในการช่วยให้

¹⁹ เริงธรรม ลัดพลี, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, พิมพ์ครั้งที่ 2

(กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2545), น. 130.

การพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญา มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น และปัจจุบันนี้ศาลไทยก็ให้การยอมรับฟังและให้นำหนักกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มากขึ้น ดังจะเห็นได้จากคดีที่เกิดขึ้นเป็นบรรทัดฐานดังต่อไปนี้

3.5.1 คดีฆาตกรรม นางสยามล โสมิตชัยวัฒน์

คำพิพากษาฎีกาที่ 5245/2539

ศาลฎีกาพิเคราะห์แล้ว มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามที่จำเลยที่ 1 ระบุว่า จำเลยที่ 1 จ้างวานใช้ให้จำเลยที่ 2 ที่ 3 ที่ 4 และนายบรรจบฯ ซ้ำผู้ตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อนหรือไม่ ข้อนี้โจทก์และโจทก์ร่วมซึ่งเป็นมารดาผู้ตายและนางสาวปาริชาติ ลาภก่อเกียรติ พี่สาวผู้ตายเบิกความเป็นพยานว่าผู้ตายทำงานธุรการที่โรงพยาบาลกุยบุรี จำเลยที่ 1 เป็นแพทย์อยู่โรงพยาบาลเดียวกัน ผู้ตายและจำเลยที่ 1 รักใคร่ชอบพอกันและต่อมาได้เสียกัน จำเลยที่ 1 ให้ผู้ตายลาออกไปเรียนเย็บผ้าที่กรุงเทพมหานคร ต่อมาจำเลยที่ 1 ย้ายไปเป็นแพทย์ที่โรงพยาบาลหัวหิน จำเลยที่ 1 ไปหาผู้ตายที่กรุงเทพมหานครและเกิดบุตรด้วยกัน 1 คน ชื่อเด็กหญิงบารมีหรืออิงอิง ต่อมาผู้ตายอุ้มเด็กหญิงบารมีหรืออิงอิง อายุประมาณ 1 เดือนไปหาโจทก์ร่วม ผู้ตายบอกโจทก์ร่วมว่าตนผิดไปแล้วที่เสียรู้จำเลยที่ 1 เมื่อผู้ตายตั้งครมภ์ได้ 4 เดือน จำเลยที่ 1 ให้ผู้ตายทำแท้งแต่ผู้ตายไม่ยอมต่อมาผู้ตายและจำเลยที่ 1 จดทะเบียนสมรสกัน โจทก์ร่วมได้พาเด็กหญิงบารมีหรืออิงอิงไปบ้านจำเลยที่ 1 พบบิดามารดาและอาผู้หญิงของจำเลยที่ 1 มารดาจำเลยที่ 1 พูดว่าไม่รับรู้ และจำเลยที่ 1 พูดว่าไม่สามารถรับผู้ตายเป็นลูกเป็นเมียได้เพราะอนาคตจะสั้น เนื่องจากผู้ตายไม่มีความรู้หากรับเป็นภรรยาจะอายุผู้อื่น จำเลยที่ 1 จะมีภรรยาเป็นแพทย์ ส่วนอาผู้หญิงของจำเลยที่ 1 เขาไม่กวาดไล่หลังจากนั้นไม่ถึง 1 เดือน ผู้ตายก็หย่ากับจำเลยที่ 1 โดยจำเลยที่ 1 ให้เงินผู้ตายเป็นการตอบแทน 2,000,000.-บาท ผู้ตายจึงพาเด็กหญิงบารมีหรืออิงอิงไปอยู่กับนางดวงใจพี่สาวที่กรุงเทพมหานคร ประมาณ 1 ปี ผู้ตายจึงพาเด็กหญิงบารมีหรืออิงอิงมาอยู่กับโจทก์ร่วม ต่อมาเมื่อเดือนกันยายน 2535 ผู้ตายเปิดร้านขายเสื้อผ้าชื่อบารมีอยู่ที่ศูนย์การค้าหัวหินคอมเพล็กซ์ นางสาวปาริชาติฯ เบิกความด้วยว่า ตลอดเวลาที่ผู้ตายขายเสื้อผ้าอยู่นั้น ผู้ตายโทรศัพท์ไปด่าจำเลยที่ 1 บ้าง ให้เด็กในบ้านโทรศัพท์ไปด่าบ้าง บางครั้งก็หมิ่นโทรศัพท์ให้เด็กหญิงบารมีหรืออิงอิงด่าบ้างที่ร้านบารมีติดภาพถ่ายขนาดใหญ่ของเด็กหญิงบารมีหรืออิงอิงไว้ผู้ตายบอกว่าเพื่อประจานจำเลยที่ 1 เพราะเด็กหญิงบารมีหรืออิงอิงหน้าเหมือนจำเลยที่ 1 มาก เมื่อมีคนมาซื้อของที่ร้านผู้ตายจะให้ถ่ายและบอกว่าเป็นบุตรจำเลยที่ 1 เมื่อต้นปี 2536 จำเลยที่ 1 ให้คนถือหนังสือนัดพบผู้ตายที่สวนสน

ผู้ตายไปพบจำเลยที่ 1 แล้วทะเลาะกันอย่างรุนแรง จำเลยที่ 1 ชั้บรถยนต์จะชนผู้ตาย จำเลยที่ 1 พุดชู้หลายครั้งไม่ให้ผู้ตายอยู่อำเภอหัวหินมิฉะนั้นจะไม่ไว้ชีวิต ครั้งสุดท้ายก่อนเกิดเหตุ 9 วัน ผู้ตายไปบอกนางสาวปรีชาติฯ ว่าจำเลยที่ 1 จะแต่งงานใหม่ จำเลยที่ 1 บอกผู้ตายให้ออกไปจากอำเภอหัวหินมิฉะนั้นจะไม่รับผิดชอบและไม่ไว้ชีวิต ผู้ตายจึงตอบไปว่าหากจำเลยที่ 1 แต่งงานใหม่ ผู้ตายจะแต่งชุดดำพาเด็กหญิงบารมีหรืออิงอิงไปงานแต่งงานของจำเลยที่ 1 เมื่อผู้ตายถูกฆ่าเจ้าพนักงานตำรวจได้ไปตรวจห้องนอนผู้ตายพบจดหมายของผู้ตายปรากฏตามเอกสารหมายเลข จ.1 และพบบันทึกเรื่องราวระหว่างผู้ตายกับจำเลยที่ 1 ซึ่งผู้ตายเขียนไปลงหนังสือคู่สร้างคู่สม ปรากฏตามเอกสารหมายเลข จ.5 นอกจากนั้นโจทก์และโจทก์ร่วมมีนางเตียม กันทาสุข ช่างเสริมสวยซึ่งผู้ตายไปทำผมและนางสุนิษา กลิ่นจันทร์ ซึ่งขายกางเกงที่ศูนย์การค้าหัวหินคอมเพล็กซ์ เบิกความเป็นพยานว่า ผู้ตายเคยเล่าให้ฟังว่าจำเลยที่ 1 เป็นคนรักแต่เลิกกันแล้ว เพราะจำเลยที่ 1 เจ้าชู้ หากจำเลยที่ 1 แต่งงานใหม่จะใส่ชุดดำพาเด็กหญิงบารมีหรืออิงอิงแต่งตัวมอมแมมไปงานแต่งงานด้วยนางสุนิษาฯ ยังเบิกความด้วยว่า ผู้ตายเคยนำหนังสือคู่สร้างคู่สมมาให้พยานอ่านแล้วบอกว่าเป็นชีวิตจริงของผู้ตาย จำเลยที่ 1 เบิกความเป็นพยานว่ารู้จักผู้ตายและได้เสียเมื่อประมาณเดือนมีนาคม 2531 และได้จดทะเบียนสมรสกับผู้ตาย ปลายปี 2531 โจทก์ร่วมต้องการให้จำเลยที่ 1 กับผู้ตายจัดพิธีแต่งงาน จำเลยที่ 1 บอกให้รอไปก่อนเพราะฐานะจำเลยที่ 1 ยังไม่มั่นคง จำเลยที่ 1 หาทางออกให้ผู้ตายไปเรียนตัดเสื้อที่กรุงเทพมหานคร ต่อมากลางปี 2533 ผู้ตายตั้งครรภ์ จำเลยที่ 1 บอกผู้ตายว่า ยังไม่พร้อมจะมีบุตร เพราะจะต้องจัดพิธีแต่งงานเสียก่อนตามประเพณีของคนจีน ต่อมาผู้ตายได้คลอดบุตร จำเลยที่ 1 พาไปหาอาคนที่ 5 หรือโหวงโกเป็นคนตั้งชื่อให้ว่า อิงอิง หลังจากคลอดบุตรแล้วจำเลยที่ 1 บอกให้ผู้ตายอยู่กรุงเทพมหานครไปก่อนแต่ผู้ตายไม่ยอม เมื่อเด็กหญิงอิงอิง อายุได้ประมาณ 1 เดือน โจทก์ร่วมและนางดวงใจฯ พี่สาวผู้ตายได้พาผู้ตายและเด็กหญิงบารมีหรืออิงอิงไปหามารดาจำเลยที่ 1 ที่บ้านที่อำเภอหัวหินจะให้มารดาจำเลยที่ 1 รับผู้ตายเป็นบุตรสะใภ้และจัดพิธีแต่งงานให้ มารดาจำเลยที่ 1 บอกว่าจะต้องปรึกษาคนในครอบครัวก่อน โจทก์ร่วมไม่ยอมและกลับไปด้วยความโกรธ หลังจากนั้นทางบ้านผู้ตายได้กระจายข่าวเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างจำเลยที่ 1 กับผู้ตายให้คนทั่วไปทราบต่อมาได้มีการเจรจาปรากฏว่าจำเลยที่ 1 กับผู้ตายไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้ จำเลยที่ 1 ขอร้องให้มารดาจ่ายค่าเลี้ยงดูให้ผู้ตาย 2,000,000.-บาทและไปทำการหย่ากันต่อมาเมื่อประมาณเดือนกันยายน 2534 หนังสือคู่สร้างคู่สมได้ลงเรื่องจำเลยที่ 1 กับผู้ตาย ตอนที่จำเลยที่ 1 คบกับผู้ตายใหม่ ๆ จำเลยที่ 1 มีคูรักร้อยแล้ว เป็นแพทย์และเบิกความตอบโจทก์ถามค้านว่าแพทย์หญิงบุษบาฯ แอบชอบพอกับจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 1 ลาภกิจตั้งแต่วันที่ 27 ถึง 30 กันยายน และ 1 ตุลาคม 2536 ตอนที่อยู่จังหวัดภูเก็ต

นายไพฑูรย์ หลินลาโพธิ์ เพื่อนจำเลยที่ 1 เป็นคนพาแพทย์หญิงบุษบาฯ ไปเที่ยวกับจำเลยที่ 1 ด้วย เห็นว่าโจทก์ร่วมนางสาวปาริชาติฯ นางเตี้ยมฯ และนางสุนิษาฯ เบิกความสอดคล้องกับพยาน เอกสารหมาย จ.1 และ จ.5 จำเลยที่ 1 ก็เบิกความเจือสมกับคำเบิกความของพยานโจทก์และ โจทก์ร่วมและข้อความในเอกสารหมาย จ.1 และ จ.5 คำเบิกความของพยานโจทก์และโจทก์ร่วม จึงมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่าผู้ตายยังมีความผูกพันจำเลยที่ 1 อยู่และขัดขวางการที่ จำเลยที่ 1 จะแต่งงานใหม่ โดยจะประจานให้จำเลยที่ 1 ได้รับความอับอาย จึงมีมูลเหตุชักจูงใจ เพียงพอที่จำเลยที่ 1 จะหาทางฆ่าผู้ตาย นายบรรจบฯ พยานโจทก์และโจทก์ร่วมเบิกความว่าเมื่อ ประมาณกลางเดือนสิงหาคม 2536 พยานนำบัตรเชิญงานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ไปเชิญจำเลยที่ 1 ที่ คลินิกจี๋อันตั้ง จำเลยที่ 1 เลาให้พยานฟังว่ามีปัญหากับผู้ตาย ซึ่งเคยได้เสียกันแต่เลิกร่างกันแล้ว ผู้ตายยังโทรศัพท์มากรวน ให้เงินเป็นล้านแล้วยังไม่ยอมเลิก ผู้ตายจะมาแฉที่งานแต่งงานที่จำเลยที่ 1 กำลังจะจัดขึ้นขอให้พยานช่วยจัดการผู้ตายซื้อหญ้าเปิดร้านขายเสื้อผ้าชื้อบารมีอยู่ที่ศูนย์การค้า หัวหินคอมเพล็กซ์พยานบอกจำเลยที่ 1 ว่า ทำบุญขึ้นบ้านใหม่เสร็จแล้วค่อยคุยกัน หลังจากทำบุญ ขึ้นบ้านใหม่ประมาณ 1 สัปดาห์ พยานและจำเลยที่ 1 นัดพบกันที่วัดเขabanไดอิฐ ตำบลไร่ส้ม อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี จำเลยที่ 1 บอกพยานว่าบ้านผู้ตายอยู่อำเภอกุยบุรี จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ผู้ตายใช้รถยนต์นิสสัน สีขาว หมายเลขทะเบียน ก-2344 ประจวบคีรีขันธ์ กระจก หลังติดสติ๊กเกอร์อิงอิง ผู้ตายจะกลับบ้านเวลา 17 นาฬิกา จำเลยที่ 1 นำภาพถ่ายของผู้ตายให้ พยานดูและบอกว่าให้ทำด้วยวิธีใดก็ได้ให้ผู้ตายพ้นไปจากอำเภอหัวหิน พยานเสนอว่าเอา รถจักรยานยนต์ประกบแล้ววิ่งทิ้ง จำเลยที่ 1 บอกว่าไม่ได้เดี๋ยวดนเดือดร้อน พยานจึงเสนอว่าให้จี ผู้ตายแล้วทำให้หายตัวไป จำเลยที่ 1 ไม่เอาเพราะผู้ตายไม่เคยไปไหนกับใคร จำเลยที่ 1 จึงบอก พยานให้ทำเป็นกระทำชำเราแล้วฆ่าชิงทรัพย์ พยานบอกว่า ช่วงเวลา 17 นาฬิกา มีคนมากต้องใช้ เงินเยอะและใช้รถยนต์กระบะกับต้องใช้เงินประมาณ 40,000.-บาท จำเลยที่ 1 จึงให้เงินพยาน 10,000.-บาท ส่วนที่เหลือนัดให้ไปเอาหลังจากนั้นประมาณ 1 สัปดาห์โดยนัดกันที่เดิมเวลาเที่ยง อีก 2 วันต่อมาจำเลยที่ 3 บอกว่าจำเลยที่ 2 มีรถยนต์กระบะอยู่ พยานจึงให้ชวนจำเลยที่ 2 และที่ 4 มาร่วมงานด้วย ต่อมาเมื่อถึงวันนัดเวลาเที่ยงพยานไปรอจำเลยที่ 1 ที่วัดเขabanไดอิฐ จำเลยที่ 1 แนะนำให้นำน้ำสุจิชของใครก็ได้ใส่ขวดโปรดที่ตัวและที่ช่องคลอดของผู้ตาย ให้เตรียมถุงมือไปด้วย จะได้ไม่มีร่องรอย จำเลยที่ 1 ให้พยานทำงานระหว่างวันที่ 26 กันยายน 2536 ถึงวันที่ 1 ตุลาคม 2536 ซึ่งเป็นช่วงที่จำเลยที่ 1 ลาพักร้อน จำเลยที่ 1 ให้เงินพยานอีก 30,000.-บาท ต่อมาจำเลยที่ 2 และที่ 3 มาบ้านพยาน พยานจึงคุยกับจำเลยที่ 3 ว่าจะลงมือทำงานช่วงวันที่ 26 ถึง วันที่ 28 กันยายน 2536 ในระหว่างที่จำเลยที่ 1 ลาพักร้อนคือวันที่ 28 กันยายน 2536 ซึ่ง

เป็นวันเกิดเหตุ จำเลยที่ 2 ที่ 3 ที่ 4 และพยานร่วมกันฆ่าผู้ตายและปล้นทรัพย์ เป็นเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความตาย ในวันที่ 30 กันยายน 2536 เวลาประมาณ 14 นาฬิกา พยานติดต่อวิทยุติดตามตัวไปหาจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 1 โทรศัพทมาหาพยาน พยานพูดขอเงินอีก 30,000.-บาท จำเลยที่ 1 นัดให้พยานไปพบที่สนามบินดอนเมืองเวลา 18 นาฬิกา ขณะนั้นจำเลยที่ 1 บอกว่าอยู่จังหวัดภูเก็ตอีกประมาณ 10 นาที จำเลยที่ 1 โทรศัพทมาขอเลื่อนเวลาเป็นประมาณ 19 นาฬิกา เมื่อจำเลยที่ 1 พบพยานที่สนามบินดอนเมืองจำเลยที่ 1 ถามพยานว่าเรียบร้อยหรือไม่ พยานก็ตอบว่าเรียบร้อย จำเลยที่ 1 จึงให้เงินพยานอีก 30,000.-บาท พยานแบ่งเงินให้จำเลยที่ 3 และที่ 4 อีก 20,000.-บาท แต่จำเลยที่ 2 ที่ 3 และที่ 4 ขอจากพยานอีกคนละ 10,000.-บาท ดังนั้นวันที่ 5 ตุลาคม 2536 พยานจึงไปโทรศัพทที่ร้านบริการโทรศัพทซึ่งอยู่ข้างธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด สาขาเพชรบุรี เรียกวิทยุติดตามตัวหมายเลข 152-148566 แล้วจำเลยที่ 1 ได้โทรศัพทติดต่อกลับมาที่ร้านบริการโทรศัพท พยานได้พูดเรื่องเงินกับจำเลยที่ 1 อีก แต่จำเลยที่ 1 ให้ไปเอาจากนายชาญชัย ซึ่งเป็นเพื่อนจำเลยที่ 1 และเคยเป็นนายจ้างของพยาน แต่นายชาญชัย ไม่ยอมให้ ต่อมาวันที่ 11 ตุลาคม 2536 พยานจึงให้นางเปรมฤดี นิลห้อย ภรรยาพยาน ทำเป็นคนใช้ในนามนางปราณี เกตุทอง ไปขอเงินจากจำเลยที่ 1 ที่คลินิกจี้ฮันตั้ง แต่จำเลยที่ 1 ไม่มีเงินให้ และส่งนางเปรมฤดีฯ ให้บอกพยานติดต่อไปที่วิทยุติดตามตัวเพื่อให้จำเลยที่ 1 โทรศัพทติดต่อกับพยาน พยานจึงโทรศัพทติดต่อจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 1 บอกว่า พรุ่งนี้จะโทรศัพทไปหาพยานที่แฟลตสามเสน รุ่งขึ้นวันที่ 12 ตุลาคม 2536 เวลาประมาณ 12 นาฬิกา จำเลยที่ 1 โทรศัพทไปหาพยานและนัดพบใกล้ร้านอาหารเรือนสีชมพูตรงข้ามสถานีรถไฟสามเสน จำเลยที่ 1 พยาน และนางเปรมฤดีฯ ไปนั่งในร้านอาหารไม่มีชื่อ ที่ร้านอาหารนี้จำเลยที่ 1 เอาเงินให้พยาน พยานนำเงินที่ได้มาแบ่งให้จำเลยที่ 3 และที่ 4 ไป 15,000.-บาท ส่วนที่เหลือจำนวนเท่าใดพยานไม่ได้นับและเก็บเอาไว้ใช้เอง หลังจากนั้นพยานหลบหนีไปที่ตำบลโคกกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา จนกระทั่งวันที่ 19 ตุลาคม 2536 พันตำรวจโทเรวัติ กลิ่นเกษร ติดตามจับกุมพยานได้ มีปัญหาว่าเบิกความของนายบรรจบฯ ดังกล่าวจะรับฟังได้เพียงใด เห็นว่า แม้นายบรรจบฯ เป็นผู้ร่วมกระทำผิด แต่พนักงานสอบสวนไม่ดำเนินคดีกับนายบรรจบฯ และได้สอบสวนเป็นพยานนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มิได้มีบทบัญญัติใดที่ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนกันผู้กระทำผิดเป็นพยานดังนั้นการที่พนักงานสอบสวนกันนายบรรจบฯ เป็นพยานในคดีนี้ จึงมีสิทธิ์ทำได้โดยชอบ อีกทั้งไม่ปรากฏว่าการที่นายบรรจบฯ ให้การต่อพนักงานสอบสวนตามเอกสารหมายเลข ๑.31 ตลอดจนเบิกความต่อศาลเกิดจากการจงใจให้คำมั่นสัญญาของพนักงานสอบสวนแต่อย่างใด จึงไม่ขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 และ 226 นายบรรจบฯ ไม่มีสาเหตุโกรธเคือง กับจำเลยที่ 1 มา

ก่อนไม่มีเหตุผลให้ระวางสงสัยว่าจะปรักปรำจำเลยที่ 1 คำเบิกความของนายบรรจบฯ เชื่อมโยงสอดคล้องสมเหตุสมผลแม้จะเป็นคำขัดทอดของผู้ร่วมกระทำผิดด้วยกันแต่ก็มิได้เป็นการขัดทอดเพื่อให้ตนเองพ้นผิดหรือได้รับประโยชน์จากการขัดทอดนั้นแต่อย่างใดจึงรับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์และโจทก์ร่วมได้ ซึ่งในคดีนี้โจทก์และโจทก์ร่วมมีนายไพฑูรย์ หลินลาโพธิ์ เบิกความว่า จำเลยที่ 1 เดินทางไปจังหวัดภูเก็ตเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2536 กับนางสาวบุษบาศ หรือป้อมคนรัก ต่อมาวันที่ 30 กันยายน 2536 จำเลยที่ 1 บอกพยานว่าผู้ตายถูกฆ่าต้องรีบกลับ พยานจึงไปส่งจำเลยที่ 1 ที่สนามบินในเย็นวันนั้นระหว่างที่จำเลยที่ 1 อยู่ที่จังหวัดภูเก็ต พยานเห็นจำเลยที่ 1 มีวิทยุติดตามตัวและโทรศัพท์มือถือ โจทก์และโจทก์ร่วมยังมีนางสาวสาวิตรี พุฒเทศ ลูกจ้างร้าน บริการโทรศัพท์เบิกความเป็นพยานว่า เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2536 นายบรรจบฯ มาใช้บริการขอให้ติดวิทยุติดตามตัวหมายเลข 152-148566 และให้โทรศัพท์กลับมาที่หมายเลข (032) 428499 ซึ่งเป็นหมายเลขโทรศัพท์ของร้านบริการโทรศัพท์ต่อมาสักครู่มีโทรศัพท์จากผู้ใช้วิทยุติดตามตัวเลขหมายดังกล่าวติดต่อกลับมา พยานจึงให้นายบรรจบฯ พุดโทรศัพท์ ปรากฏตามสมุดผู้ใช้โทรศัพท์ เอกสารหมายเลข จ.9 และได้ชี้ตัวนายบรรจบฯ ปรากฏตามภาพถ่ายหมายเลข จ.10 ตอนนายบรรจบฯ มาใช้บริการมีหนวด นอกจากนี้โจทก์และโจทก์ร่วมมีนางเปรมฤดีฯ เป็นพยานเบิกความว่า ในวันที่ 11 ตุลาคม 2536 พยานไปที่คลินิกจำเลยที่ 1 ในฐานะคนใช้ชื่อนางปราณีฯ และนำภาพถ่ายตอนแต่งงานกับนายบรรจบฯ ให้จำเลยที่ 1 ดู กับบอกจำเลยที่ 1 ว่านายบรรจบฯ ให้มาเอาเงิน จำเลยที่ 1 ไม่ให้เงินพยาน แต่ให้นายบรรจบฯ ติดต่อกลับไปโดยใช้รหัสว่า “นกเอี้ยง” บัตรตรวจโรคของนางปราณีฯ ตามที่นางเปรมฤดีฯ อ้างชื่อปรากฏตามเอกสารหมายเลข จ.13 นายรัชชพงษ์ วัฒนะกุล ซึ่งทำงานอยู่ที่บริษัทชินวัตรเพจจิ่ง จำกัด สาขาราชบุรี โดยตำแหน่งผู้จัดการ เบิกความเป็นพยานโจทก์และโจทก์ร่วมด้วยว่าเมื่อปลายปี 2536 ผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัดเพชรบุรีได้ขอให้ตรวจสอบว่าจำเลยที่ 1 เป็นเจ้าของวิทยุติดตามตัวหมายเลข 148566 หรือไม่ ปรากฏตามเอกสารหมายเลข ป.จ.1 (ศาลจังหวัดราชบุรี) ได้ตรวจสอบแล้วปรากฏว่าหมายเลขดังกล่าวเป็นของจำเลยที่ 1 ปรากฏตามเอกสารหมายเลข ป.จ.2 (ศาลจังหวัดราชบุรี) ส่วนพันตำรวจตรีสุวัฒน์ฯ ให้การขึ้นสอบสวน ปรากฏตามเอกสารหมายเลข จ.60 จำเลยที่ 1 เบิกความเป็นพยานว่า จำเลยที่ 1 เดินทางไปจังหวัดภูเก็ตตั้งแต่วันที่ 26 กันยายน 2536 กับแพทย์หญิงบุษบาศฯ วันเดียวกันนั้นนายชาญชัยฯ ได้ติดต่อทางวิทยุติดตามตัวมาถึงจำเลยที่ 1 เมื่อโทรศัพท์กลับไปนายชาญชัยฯ ได้แจ้งให้ทราบว่าผู้ตายถูกฆ่าตาย จึงรีบเดินทางมากรุงเทพมหานครในวันที่ 30 กันยายน 2536 โดยนั่งเครื่องบินถึงสนามบินดอนเมืองเวลา 3 ทุ่มครึ่งคืนนั้น นายชาญชัยฯ แนะนำให้จำเลยที่ 1 ไปพบตำรวจเพื่อแสดงความบริสุทธิ์ จำเลยที่ 1 ลงรายการในบัตรตรวจโรค

เอกสารหมายเลข ๑.13 เห็นว่า นายรัชชพงษ์ เป็นพยานคนกลาง คำเบิกความสอดคล้องกับพยานเอกสารหมายเลข ๑.๑.1 (ศาลจังหวัดราชบุรี) และ ๑.๑.2 (ศาลจังหวัดราชบุรี) จำเลยที่ 1 เองก็ให้การชั้นสอบสวนตามเอกสารหมายเลข ๑.60 รับว่า หมายเลขวิทยุติดตามตัวดังกล่าวเป็นของจำเลยที่ 1 ส่วนนางสาวสาวิตรี ก็เป็นพยานคนกลางและเบิกความสอดคล้องกับพยานเอกสารหมายเลข ๑.9 ภาพถ่ายหมายเลข ๑.10 และสอดคล้องกับคำเบิกความของนายบรรจข และนายไพฑูรย์ คำเบิกความของนางสาวสาวิตรี จึงมีน้ำหนักน่าเชื่อถือสนับสนุนให้คำเบิกความของนายบรรจข มีน้ำหนักน่าเชื่อถือ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า นายบรรจข ได้โทรศัพท์ไปหาจำเลยที่ 1 ตามที่นายบรรจข เบิกความจริง ส่วนคำเบิกความของนางเปรมฤดี สอดคล้องกับเอกสารหมายเลข ๑.13 ซึ่งจำเลยที่ 1 ก็เบิกความรับว่าได้ลงชื่อในเอกสารดังกล่าวจริง คำเบิกความของนางเปรมฤดี จึงสนับสนุนให้คำเบิกความของนายบรรจข มีน้ำหนักน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น พยานจำเลยที่ 1 ที่นำสืบว่าไม่เคยรู้จักนายบรรจข มาก่อน ไม่ได้จ้างวานให้นายบรรจข ชำผู้ตาย เป็นการนำสืบลอย ๆ มีน้ำหนักไม่พอหักล้างพยานโจทก์และโจทก์ร่วมได้ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า จำเลยที่ 1 ได้จ้างวานใช้นายบรรจข กับพวกชำผู้ตาย เมื่อนายบรรจข กับพวกชำผู้ตาย จำเลยที่ 1 จึงต้องมีความผิดตามที่ศาลล่างทั้งสองวินิจฉัยฎีกาจำเลยที่ 1 ฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน

นายสถิตย์ ไพเราะ

นายพรชัย สมรรถเวช

นายสมคิด ไตรโสรัส

คณะผู้พิพากษาศาลฎีกา

จากคำพิพากษาดังกล่าวคณะผู้พิพากษาจะมีการพิจารณาพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจกองพิสูจน์หลักฐานหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจกองวิทยาการ ตรวจเก็บวัตถุพยานและออกรายงานผลการตรวจพิสูจน์ประกอบในสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนโดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) รอยลายนิ้วมือแฝงที่เก็บจากประตูหน้าขวาในรถของผู้ตายตรงกับลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือของ นายสาทิพย์ มีเย็น

(2) รอยลายฝ่ามือแฝงที่เก็บจากประตูหน้าขวาในรถและประตูหลังขวาของผู้ตายตรงกับลายพิมพ์ฝ่ามือของนายสาทิพย์ มีเย็น

(3) รอยลายนิ้วมือแฝงที่เก็บจากกล่องที่เขี่ยบุหรี่ในรถของผู้ตายตรงกับลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือซ้ายของนายสมหมาย หรือลาย เนียมศรี

(4) นายสมหมาย สังข์เคลือบ นายสมหมาย เนียมศรี นายสาทิศย์ มีเย็น ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ สอดคล้องกับคำให้การของนายบรรจบ นิลห้อย และนำชี้ที่เกิดเหตุได้ถูกต้องตรงตามคำรับสารภาพ

(5) ตรวจพบมีดที่ใช้แทงนางสยามลข ในทุ่งนาตามคำรับสารภาพของนายสมหมาย เนียมศรี ตรวจพบเลือดในด้ามมีดของกลางและมีขนาดเดียวกับปลอกมีดของกลางที่พบอยู่ที่เบาะหลังในรถคันเกิดเหตุและขนาดสัมพันธ์กับบาดแผล 3 แห่ง ที่ได้รวมมนางสยามลข

(6) รอยช้ำรอบคอนางสยามลข เป็นรอยที่ถูกรัดคอด้วยผ้าเช็ดรถตามคำรับและคำพูดของด.ญ.อิงอิงและตรวจพบผ้าดังกล่าวตกอยู่ที่พื้นเบาะหลังมีลักษณะครั้นเป็นเกลียวในวันที่พบศพ

(7) ตรวจพบพวงกุญแจรถกระบะปัสตางค์พร้อมบัตรประจำตัวและเอกสารอื่น ๆ ของนางสยามลข ที่ปาละเมาะหลังกำแพงห้องน้ำป้อนน้ำมันที่นายสมหมาย เนียมศรี ล้างมือเปื้อนเลือดและนายสาทิศย์ โยนกระบะปัสตางค์และกุญแจรถข้ามรั้วกำแพงด้านหลังห้องน้ำ

(8) ตรวจพบกางเกงยีนส์ของนายสมหมาย เนียมศรี ตัวที่ใส่ไปในวันที่เกิดเหตุที่บ้านของนายสมหมาย เนียมศรีมีรอยเปื้อนเลือดแต่ได้ถูกซักแล้ว พ.ต.ท. กิตติ ฉัตรวานิช ผู้ชำนาญกองพิสูจน์หลักฐานได้เลาะตะเข็บกางเกงตรงบริเวณกระเป๋และใช้น้ำยาเคมีตรวจพบเลือดที่ตะเข็บกางเกง

(9) ตรวจพบน้ำอสุจิในช่องคลอดของนางสยามลข แต่ไม่ได้หา DNA ว่าเป็นน้ำอสุจิของผู้ต้องหาคนใด และตรวจไม่พบเส้นขนของผู้ต้องหาในรถ (จากพฤติการณ์นายบรรจบฯ น่าจะเป็นผู้ข่มขืนนางสยามลข ขณะหมดสติจากการถูกรัดคอ ขณะจับกุมนายบรรจบฯ ได้ที่พังงา ตรวจพบว่านายบรรจบฯ โกงขนบริเวณอวัยวะเพศหมดจึงไม่พบเส้นขนตกอยู่ แต่เนื่องจากมิได้ส่งศพมาผ่าพิสูจน์ที่สถาบันนิติเวชจึงไม่ได้เก็บน้ำอสุจิในช่องคลอดไปตรวจ DNA ว่าเป็นน้ำอสุจิของผู้ใด ทั้ง ๆ ที่สถาบันนิติเวชมีเครื่องมือตรวจและมีผู้ชำนาญในการตรวจประจำอยู่ แต่ในขณะนั้นที่กองพิสูจน์หลักฐานยังไม่มีเครื่องตรวจ DNA)

(10) ตรวจหลักฐานในการใช้โทรศัพท์ทางไกลและโฟนลิ่งค์พบว่าหลังเกิดเหตุมีการติดต่อกันจริงระหว่าง นพ.บัณฑิตฯ กับนายบรรจบฯ

(11) ลายมือในบัตรคนไข้ของนางเปรมฤดีฯ ภรรยา นายบรรจบฯ ซึ่งปลอมชื่อเป็นนางปราณี เกตุทอง ตรวจแล้วยืนยันว่าเป็นลายมือเขียนของ นพ. บัณฑิตฯ ตรงกับคำให้การของนางเปรมฤดีฯ พยาน

3.5.2 คดีฆาตกรรม นางสาวเจนจิรา พลอยอุ้งนศรี

คำพิพากษาฎีกาที่ 6083/2546

คดีระหว่างพนักงานอัยการกองคดีอาญา 3 โจทก์ ฟ้องนายเสริม สาครราษฎร์ อายุ 23 ปี อดีตนักศึกษาแพทยศิริพยาบาล เป็นจำเลยฆ่านางสาวเจนจิรา พลอยอุ้งนศรี นักศึกษาแพทย์ ชั้นปีที่ 5 โรงพยาบาลรามธิบดี แฟนสาวในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน โดยทรมาน และกระทำทารุณโหดร้าย ซ่อนเร้น ย้ายหรือทำลายศพหรือส่วนของศพเพื่อปิดบังการตาย มีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต พกพาอาวุธปืนไปในที่สาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาต ยิงปืนโดยใช้เหตุและลักทรัพย์

คดีแม้ว่าจะไม่มีประจักษ์พยานเห็นเหตุการณ์ขณะเกิดเหตุ แต่มีพยานแวดล้อม ประกอบกับพยานวัตถุ รวมทั้งรายงานผลการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ที่สามารถเชื่อมโยง ทำให้รับฟังได้ว่าผู้ต้องหารายนี้ได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหาจริง ซึ่งพยานหลักฐานจากการตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ ดังกล่าวนี้เป็นส่วนสำคัญที่ศาลใช้ดุลพินิจในการพิจารณาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ ซึ่งคดีนี้ได้ใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์หลายประการ ดังนี้

1. การใช้เครื่องจับเท็จ เมื่อนำนายเสริมฯ มาสอบสวนในฐานะผู้ต้องสงสัย ซึ่งนายเสริมฯ ได้ให้คำปฏิเสธทุกกรณี จึงได้นำเข้าเครื่องจับเท็จโดยความยินยอมของนายเสริมฯ เอง โดยผลของกราฟที่ปรากฏขณะตอบคำถามแสดงว่านายเสริมฯ ให้การเท็จ และน่าจะสงสัยว่านางสาวเจนจิราฯ ตายแล้ว

2. คราบเลือดที่พบในช่องเก็บของกระโปรงท้ายรถของผู้ตายซึ่งนายเสริมฯ ให้การว่าเอาชิ้นส่วนของผู้ตายที่เหลือบรรจุใส่ถุงพลาสติกใส่ไว้ในช่องเก็บของกระโปรงด้านหลังเพื่อนำไปทิ้ง สามารถนำมาตรวจลายพิมพ์ DNA เพื่อยืนยันว่าเป็นเลือดของผู้ตายโดยการตรวจเปรียบเทียบนั้น แม้ว่าจะไม่มีตัวอย่างเลือดของนางสาวเจนจิราฯ มาตรวจเปรียบเทียบกับคราบเลือดดังกล่าวก็ตาม แต่การตรวจพิสูจน์สามารถนำมาเปรียบเทียบจากเลือดของผู้ตายได้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งนางสาวเจนจิราฯ เป็นบุตรเพียงคนเดียว และผลการตรวจพิสูจน์จากแพทย์นิติเวชโรงพยาบาลรามธิบดียืนยันได้ว่าเป็นเลือดของผู้ตาย นอกจากนี้คราบเลือดที่พบในห้องน้ำของห้องพักที่ พี. เอส. เฮ้าส์ แพทย์นิติเวชก็ยืนยันว่าเป็นเลือดของผู้ตายซึ่งสอดคล้องกับคำรับสารภาพของผู้ต้องหาที่รับว่าได้ฆ่าและศพในห้องน้ำ

3. อาวุธปืนพกสั้นยี่ห้อโคลท์ ขนาด .38 ที่ยึดมาได้จากบ้านพักนายเสริมฯ ที่จังหวัดชลบุรี ตามคำรับสารภาพของผู้ต้องหาว่าได้นำปืนไปซุกซ่อนในที่ดังกล่าว กองพิสูจน์หลักฐาน

ยืนยันว่าปิ่นนั้นมีอนุภาพพอที่จะทำอันตรายถึงแก่ชีวิตได้ และหัวกระสุนปืน 1 หัว และปลอกกระสุนปืนซึ่งยึดได้จากท่อระบายน้ำริมถนนหน้าบ้านของผู้ต้องหาที่ผู้ต้องหาเรียกว่าเอาไปทิ้งไว้ ผลการตรวจเปรียบเทียบก็ปรากฏว่าปลอกกระสุนและหัวกระสุนปืนดังกล่าวได้ถูกยิงออกจากอาวุธปืนของกลาง และมีขนาดเท่ากับบาดแผลที่ผิวกะโหลกของนางสาวเจนจิราฯ

4. ชิ้นเนื้อที่พบในป่อเกรอะของ พี. เอส. เฮ้าส์ นั้น แพทย์นิติเวชยืนยันว่าชิ้นเนื้อที่ตรวจพบเป็นของนางสาวเจนจิราฯ ซึ่งสอดคล้องกับคำรับสารภาพของนายเสริมฯ ที่ว่าหลังจากที่ได้ฆ่าแหละศพของผู้ตายแล้วก็ได้ทิ้งชิ้นส่วนของศพลงในโถส้วมแล้วกดชักโครกเพื่อชำระล้างระบายลงสู่ป่อเกรอะส้วมดังกล่าว

5. เส้นผมที่ติดกับเศษหนังศีรษะจากป่อเกรอะของ พี. เอส. เฮ้าส์ กองพิสูจน์หลักฐานยืนยันว่าเป็นของผู้ตาย ซึ่งสอดคล้องกับคำรับสารภาพของนายเสริมฯ ที่ว่าหลังจากที่ได้ฆ่าแหละศพผู้ตายแล้วก็ได้ตัดผมบางส่วนแล้วถลกหนังศีรษะทิ้งลงในโถส้วม

6. กะโหลกศีรษะที่พบที่แม่น้ำบางปะกงที่ได้นำส่งตรวจพิสูจน์ที่สถาบันนิติเวชวิทยา นั้น ผลการตรวจปรากฏว่าเป็นศีรษะของนางสาวเจนจิราฯ ซึ่งสอดคล้องกับคำรับสารภาพของผู้ต้องหาที่รับว่าได้ตัดศีรษะแล้วนำไปใส่ถุงพลาสติกสีดำไปทิ้งที่สะพานข้ามแม่น้ำบางปะกง โดยมีรอยกระสุนปืนที่ผู้ต้องหายอมรับว่าใช้อาวุธปืนยิงนางสาวเจนจิราฯ ตายแล้วจึงฆ่าแหละศพ และในการตรวจพิสูจน์บุคคลได้ทำการตรวจโดยใช้ภาพเชิงซ้อนเปรียบเทียบกับภาพถ่ายของผู้ตาย

คดีนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มีความสำคัญต่อกระบวนการยุติธรรมอย่างไร เนื่องจากในคดีนี้พยานหลักฐานที่สำคัญอันนำไปสู่การลงโทษจำเลย ล้วนแล้วแต่เป็นพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ทั้งสิ้น หากไม่ได้พยานหลักฐานเหล่านี้แล้ว ก็อาจจะไม่สามารถหาศพของนางสาวเจนจิราฯ พบ และอาจจะไม่สามารถพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ ผลที่สุดคดีนี้อาจกลายเป็นแค่คดีคนหายธรรมดาๆ คดีหนึ่งก็เป็นได้

3.5.3 คดีฆาตกรรม แพทย์หญิงผัสพร บุญเกษมสันติ

คำพิพากษาฎีกาที่ 2236-2237/2550

นายแพทย์วิสุทธิ บุญเกษมสันติ จำเลยในคดีนี้เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญทางการแพทย์ แต่ได้ใช้ความรู้ที่ได้ร่ำเรียนมากระทำการฆาตกรรมอำพรางภรรยาของตนเองอย่างแนบเนียนและแยบยล โดยปรากฏว่าคดีนี้ไม่มีประจักษ์พยานที่รู้เห็นการฆ่าประกอบกับจำเลยไม่เคยรับสารภาพว่าเป็นผู้สังหารภรรยาของตนเอง หากแต่คดีนี้มีพยานหลักฐานแวดล้อมอย่างแน่น

หนา เช่นเจ้าหน้าที่ศูนย์การค้า, พนักงานของร้านไอศิ, ข้อมูลทางโทรศัพท์มือถือ และที่สำคัญผลการตรวจลายพิมพ์ DNA จากชิ้นเนื้อที่พบ เป็นต้น ทำให้สามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่างๆได้ และศาลสามารถตัดสินลงโทษจำเลยโดยอาศัยพยานหลักฐานแวดล้อมต่างๆ ที่รวบรวมมาได้นั่นเอง โดยคดีนี้ไม่สามารถระบุได้ว่าจำเลยใช้อาวุธอะไรในการฆ่าแพทย์หญิงผัสพรฯ มีเพียงหลักฐานการชันสูตรของเจ้าหน้าที่ตรวจวิเคราะห์ลายพิมพ์ DNA ว่าชิ้นเนื้อเป็นของแพทย์หญิงผัสพรฯ และปริมาณที่ตรวจพบแสดงว่าเจ้าของชิ้นเนื้อเหล่านั้นไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้ อันเป็นการยืนยันว่าแพทย์หญิงผัสพรฯ ได้เสียชีวิตแล้ว

นอกจากนี้ยังมีรายงานการตรวจพิสูจน์หยดเลือดที่พบในท่อน้ำบริเวณห้องน้ำที่ห้องพักอาคารวิทยานิเวศน์ว่าเป็นของแพทย์หญิงผัสพรฯ จริง ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ประกอบกับพยานบุคคลต่างๆ ที่ให้การสอดคล้องต้องกันแล้วมีน้ำหนักพอที่จะทำให้ศาลเชื่อได้ว่าจำเลยเป็นผู้ลงมือฆ่าหั่นศพภรรยาตัวเองจริง

จากคดีนี้จะเห็นได้ว่าแม้จะไม่มีประจักษ์พยานผู้รู้เห็นถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก็ตาม ศาลก็สามารถนำผลการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มารับฟังและตัดสินลงโทษจำเลยได้ เนื่องจากผลการตรวจพิสูจน์ที่ได้ประกอบกับพยานแวดล้อมอื่นๆ มีน้ำหนักมั่นคงเพียงพอทำให้ศาลเชื่อได้โดยปราศจากเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง

3.5.4 คดีฆาตกรรม นายห้างทอง ธรรมวัฒน์ (คดีอยู่ระหว่างอุทธรณ์)

ในปัจจุบันคำว่า พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นที่รู้จักของประชาชนมากขึ้น เนื่องจากได้เกิดคดีเกี่ยวกับการเสียชีวิตของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ ในวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2542 ซึ่งคดีดังกล่าวได้มีการฟ้องนายพดล ธรรมวัฒน์ เป็นผู้ฆาตกรรมนายห้างทองฯ โดยทั้งฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลยได้มีการนำผู้เชี่ยวชาญทางนิติวิทยาศาสตร์จากต่างประเทศมาเป็นพยานให้แก่ฝ่ายตน โดยฝ่ายโจทก์ได้นำ ดร.เอเดรียน แมททิว ทอนตัน ลินาเคอร์ มาวิเคราะห์พยานทางนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งได้แก่ภาพถ่ายในสถานที่เกิดเหตุการณ์เสียชีวิตของนายห้างทองฯ ขณะที่ฝ่ายจำเลยได้นำ ดร.เฮนรี ซี ลี มาวิเคราะห์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งได้แก่ภาพถ่ายในสถานที่เกิดเหตุการณ์เสียชีวิตของนายห้างทองฯ และมีการใช้ผู้เชี่ยวชาญทางนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยทั้งฝ่ายโจทก์ และฝ่ายจำเลยและได้มีการผ่าชันสูตรพลิกศพถึง 3 ครั้ง ต่อมาได้มีคำพิพากษา คดีหมายเลขดำที่ 248 / 2547 คดีหมายเลขแดงที่ อ.3819/2550 ยกฟ้องนายพดลฯ ว่าไม่ได้กระทำความผิดในข้อหาฆาตกรรมนายห้างทองฯ ซึ่งคำพิพากษาดังกล่าว

พิเคราะห์พยานหลักฐานจากการนำสืบของฝ่ายโจทก์และจำเลยแล้ว ศาลเห็นว่า จำเลยนำสืบพยานหักล้างพยานโจทก์ได้ทุกประเด็น ไม่ว่าจะเป็นประเด็นครบเลือดในที่เกิดเหตุ บริเวณจุดที่ตาย และตามร่างกายผู้ตาย ประเด็นทำนองของผู้ตาย ประเด็นรอยนิ้วมือแฝง ประเด็นเศษอาหารที่พบในลำไส้และกระเพาะอาหารของผู้ตาย รวมทั้งรอยขี้ที่พบที่ร่างกายและศีรษะของผู้ตาย เนื้อหาสำคัญในคำพิพากษา ระบุอีกว่าเนื่องจากพยานหลักฐานของฝ่ายโจทก์ไม่มีน้ำหนักเพียงพอให้เชื่อได้ว่า การเสียชีวิตของผู้ตายเกิดจากการฆาตกรรม จึงมีต้องวินิจฉัยว่าจำเลยได้ร่วมฆ่าผู้ตายหรือไม่ พิพากษายกฟ้อง

สาระสำคัญในคำพิพากษาของศาลเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ มีรายละเอียดดังนี้

1. เรื่องวิถีกระสุนซึ่งนายห้างทองฯ ถูกยิงด้วยกระสุนลูกปราย ซึ่งฝ่าย พญ. คุณหญิงพรทิพย์ โรจนะสุนันท์ ชันสูตรแล้วเชื่อว่ามีวิถีตกลง จึงไม่เชื่อว่าฆ่าตัวตายเอง แต่คณะแพทย์ชุดแรกและชุดที่ 3 กลับพบว่ากระสุนลูกปรายจะกระจายเป็นวงกว้างไปทั่วศีรษะถึงลำคอ ประกอบกับบาดแผลจากศพผู้ตายเป็นวงกลมน่าเชื่อว่าแนวปากกระบอกปืนตั้งฉากกับศีรษะของศพผู้ตาย จึงไม่พบความผิดปกติว่าจะไม่ใช่การยิงตัวตาย

2. รอยขี้ที่ขา ซึ่งสันนิษฐานว่าเกิดจากการกระแทกกับของแข็งนั้น ตามรายงานการผ่าศพครั้งที่ 2 ไม่ปรากฏผลการตรวจชิ้นเนื้อบริเวณดังกล่าว เพียงแต่สรุปเองว่าเป็นรอยขี้ที่เกิดจากการกระแทกกับของแข็ง ส่วนรอยขี้ที่ท้ายทอยนั้นพญ.คุณหญิงพรทิพย์ฯ เบิกความว่า คืออาการตกของเลือดตกจากเบื้องสูง เนื่องจากกะโหลกผู้ตายแตกและนอนหงายเป็นเวลานาน รอยดังกล่าวทั้งสองแห่งจึงไม่ใช่รอยขี้ที่ผู้ตายถูกทำร้ายก่อนตาย

3. เรื่องรอยนิ้วมือของบุคคลอื่นที่พบบนขวดน้ำในที่เกิดเหตุ ซึ่งกองปราบฯเชื่อว่าเป็นบุคคลกลุ่มที่ร่วมกับนายพนดลฯ ฆ่านายห้างทองฯ แต่ก็ไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นใคร ในขณะที่ พล.ต.ท.อัมพร จารุจินดา ผู้บัญชาการสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ พยานจำเลย เบิกความว่า อาจจะมาจากการขนส่งหรือมาจากบุคคลใดก่อนหน้านี้ เพราะแม้จับขวดน้ำดังกล่าวเป็นเวลานาน เป็นปีก็สามารถพบลายนิ้วมือแฝงที่ขวดน้ำ ซึ่งโจทก์ไม่สืบพยานอธิบายให้เห็นเป็นอย่างอื่น หลักฐานที่โจทก์นำสืบจึงไม่มีน้ำหนัก

4. ส่วนสมมติฐานทำนองของผู้ตายขณะตายเป็นท่าที่ผิดปกติ เมื่อพิจารณาจากภาพถ่าย และวัตถุพยานประกอบการฉายวีซีดีวัตถุพยานแล้ว ฟังไม่ได้ว่าท่าทางสุดท้ายของผู้ตาย เป็นท่าทางที่ผิดปกติ

5. สำหรับข้อที่ พญ.คุณหญิงพรทิพย์ฯ พบรอยช้ำที่กลางกะหม่อมรวมทั้งรอยแตกของศีรษะ น่าจะเกิดจากการกระแทกจากของแข็งไม่มีคมก่อนถูกยิง พยานโจทก์และพยานจำเลยต่างเป็นแพทย์ผู้มีคุณวุฒิ รายงานการผ่าพิสูจน์ศพผู้ตายครั้งที่ 3 พิสูจน์ว่ารอยแตกดังกล่าวเป็นผลจากกระสุน ซึ่งขัดแย้งกับความเห็นของพญ.คุณหญิงพรทิพย์ฯ พยานหลักฐานของโจทก์ไม่พอให้รับฟังว่า ผู้ตายถูกตีศีรษะก่อนถูกยิง

6. กรณีคราบเลือดในสถานที่เกิดเหตุและสภาพศพ เห็นว่าที่เกิดเหตุอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ไม่มีร่องรอยการต่อสู้ วัตถุเช่นกระป๋องเครื่องดื่ม กล่องนมอยู่ในสภาพปกติ เชื่อว่าไม่มีการจัดฉากและเป็นภาพถ่ายสถานที่เกิดเหตุในบ้านจริง คราบเลือดไหลอยู่บนนิ้วของผู้ตายอยู่ในสภาพสมบูรณ์เป็นธรรมชาติและเห็นคราบเลือดสะสมเป็นจำนวนมากบนเสื้อผ้า มีวัตถุหลายชนิดอยู่บนโต๊ะ พยานหลักฐานโจทก์ยังไม่พอให้ฟังว่ามีผู้พยายามจัดสถานที่เกิดเหตุให้เหมือนการฆ่าตัวตาย ประกอบกับก่อนตายไม่ถึง 1 วัน ผู้ตายเขียนจดหมายระบายปัญหาต่างๆ ถึงน้องๆ และต้องการให้กลับมาปรองดองกัน ระบายความอัดอั้น ที่สำคัญหากจำเลยวางแผนฆ่าผู้ตาย ก็ไม่น่าที่จะวางแผนให้ผู้ตายมาพบที่ห้องของตนเองแล้วฆ่าในลักษณะเช่นนี้ จากเหตุผลที่ได้วินิจฉัยมา พยานหลักฐานเท่าที่โจทก์นำเสนอยังไม่พอให้ฟังว่าผู้ตายถูกฆาตกรรม

จากคดีนี้จะเห็นได้ว่า มีการต่อสู้คดีโดยการใช้ผลการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มารับฟังและพิพากษายกฟ้องให้จำเลย เนื่องจากผลการตรวจพิสูจน์ที่ได้ประกอบจากการผ่าชันสูตรพลิกศพครั้งที่ 1 และ 3 ของศพนายห้างทองฯ นั้นมีน้ำหนักมากกว่าผลการตรวจพิสูจน์ที่ได้ประกอบจากการผ่าชันสูตรพลิกศพครั้งที่ 2 ทำให้ศาลเชื่อว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ มิได้กระทำผิดจริง